

הקבצו

בית וועד לחניכי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

י"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע
עורך ראשי:
הרב ישראל מאיר גלינסקי

גליון
44

תשרי תשפ"א
נושא החודש:
תשרי

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

עיצומו של יום

מאשר כל יום אחר, ומתפללים לא פחות מחמש תפילות, שתופסים למעשה את רובו ככולו של היום.

יום כיפור הוא גם יום הדין, יחד עם ראש השנה. וכפי שאומרים בתפילה 'בראש השנה יכתוב וביום צום כיפור יחתמו', ומקורו קודש בדברי חז"ל (ר"ה טז.). וגם מוטלת עלינו מצות התשובה, כמו שכתוב בתורה 'מוכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו'. עלינו להבין אם כן, מה מהותו של היום, והאם יש קשר בין כל הדברים הללו: התענית, התשובה, מחילת העוונות, יום הדין, ועבודת הכהן הגדול.

אי אפשר להתעלם מהעובדה, שהיום הזה מקבל מקום מיוחד של כבוד בעם ישראל. גם בדור היתום שלנו, אחרי אלפיים שנות גלות, ובמצב שרוב רובו של עמנו רחוקים מהתורה והמצוות במעט או בהרבה, יום הכיפורים יוצא מן הכלל, וביום זה רובו המוחלט של עם ישראל, בוחר להתחבר לקדושת היום, להתענות להתפלל, כל אחד לפי ערכו. חשוב אם כן להבין, מה כל כך מיוחד ביום הזה, שגורם לכך.

עיצומו של יום

כעיקרון, היום הזה הוא אכן יום מיוחד ושונה במהותו. על הפסוק 'מים יצרו ולו אחד בהם' אומרים

חז"ל שהכוונה היא ליום כיפור. כלומר, ישנם הרבה ימים בשנה, וגם הרבה סוגים של ימים, אבל יש יום אחד שאינו חלק מהסיפור, אלא נבחר להיות יום מיוחד בפני עצמו, והוא יום הכיפורים שאינו עומד באותה שורה יחד עם שאר הימים.

אם במשך כל הימים, שלש מאות ששים וחמשה יום במספר, אנו מתמודדים עם היצר הרע - ביום כיפור הוא אינו קיים, וכדברי חז"ל על המילה 'השטן' שהוא בגימטריא שלש מאות ששים וארבע, לרמוז שרק בימים אלו יש לו שליטה ולא ביום כיפור.

גם כח המחילה נגזר מעיצומו של יום. כלומר, מה שפועל את הכפרה אינם התענית, התפילות, התשובה או העבודה, אלא עצם היום הזה. מי שזוכה להיות ביום הזה, זכאי ממילא למחילה סליחה וכפרה, ולא משנה כלל אם הוא ראו או לא, כי היום הוא זה שראוי לכך. יש לכך אמנם שתי תנאים: האמונה ביום הכיפורים, והתשובה לפי חלק מהדעות. אבל אלו אינם אלא 'תנאים' ולא הדבר שמכפר. **המשך בעמוד ב' <<<**

חודש תשרי מלא וגדוש בימים טובים וקדושים, בלי שום ערך ופרופורציה לכל חודש אחר. ראש השנה, יום כיפור, חג הסוכות, הושענא רבה, ושמיני עצרת, כל אלו מצטופפים לתוך חודש אחד, שבזכות כך קיבל גם את השם 'ירח האיננים', על שום שהוא איתן וחזק בימים טובים.

על פי המבואר בספרי הפנימיות, אלו אינם 'אוסף' של ימים קדושים שאין קשר ביניהם, אלא הם משמשים יחד לפעולה רוחנית אחת גדולה ורצופה, שתחילתה בראש השנה, וסיומה בשמיני עצרת. האריז"ל מתאר זאת כמו תפילת שמונה עשרה אחת ארוכה, שאנו פותחים בה בראש השנה, ואת היעושה שלום' עושים בשמחת תורה.

עם זאת, בתוך המערכת השלמה הזאת, יש לכל אחד מהימים הקדושים את הפן האישי שלו. כל חג והמצוות שלו; השופר, התענית, הסוכה והלולב, הערבה והשמוחה, וממילא גם הפעולה הרוחנית המיוחדת שלו. אחד הדימויים שהספרים משתמשים בהם, הוא שבימים אלו אנו בונים את קומת האדם והעולם, כשעל פי הגדרה זו, החלוקה היא כך: בראש השנה את הראש-המוח, ביום כיפור את הגוף-הלב, בסוכות את המידות-הידיים, ובשמיני עצרת את המלכות-הרגליים.

בגליונות הקודמים שהיו בחודשי תשרי, ביארנו באופן פרטי את מהותם של ראש השנה, סוכות, ושמחת תורה. במאמר זה נבאר את מהותו של יום הכיפורים (על פי המבואר בליקוטי מוהר"ן סימן קעט, ובליקוטי הלכות הלכות ברכות הרי"ח ד).

מהותו של יום

הנושא המרכזי של יום הכיפורים הוא מחילת עוונות, וכפי שנאמר בתורה 'כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם', והתפילות ברובן עוסקות בעיקר סביב עניין המחילה. יחד עם נושא המחילה, כרוכה המצווה המיוחדת שקיימת רק ביום הזה, והיא מצוות התענית מאכילה ושתייה, וחז"ל הוסיפו גם שאר עינויים.

עוד דבר שיום כיפור מתייחד בו, היא עבודת הכהן הגדול שעוסק כל היום ממש בעבודות מיוחדות שאינן קיימות במשך כל השנה, כשהשיא הוא כניסתו למקום קודש הקדשים. ובמקביל, גם אנו מרבים בתפילות יותר

דבר המערכת

הכל פתוח

ושוב אנו עומדים בפתחה של שנה חדשה.

בשנים קודמות, היה צריך להשתמש בכח האמונה, כדי להבין שכל האפשרויות פתוחות, והכל יכול לקרות בשנה החדשה, לטוב ולמוטב.

השנה, אין צורך. כבר לא מדובר באמונה אלא בידיעה. אף אחד במאה השנים האחרונות, לא העלה על דעתו שהעולם יכול כל כך להתהפך בתוך תקופה של כמה שבועות.

וירוס פצפון ובלתי נראה, הפך את העולם על קרבו, וכל מה שהיה נדמה עד יום אחד לפניו כבלתי אפשרי, הפך לאפשרי, וכמעט כל מה שהיה אפשרי, הפך לבלתי אפשרי.

***

נדבר על הדברים שייכים אלינו.

עשרות שנים שאנו עולים למירון בל"ג בעומר, והשאלה היא רק אם ברכב פרטי או באוטובוס ובאיזה חברה - השנה זה כבר לא היה.

עשרות שנים שאנו נוסעים לאומן לראש השנה, והשאלה היא רק אם יומיים לפני ראש השנה או שלש, והאם בטיסה ישירה או קונקשן - השנה זה כבר לא היה.

אימפריה שלמה של יהדות, שכוללת: מקוואות, בתי כנסת ובתי מדרש, מוסדות וישיבות, קהילות ושיעורים, שרק הלכו וצמחו - קרס והתפורר בקול דממה דקה. וכבר לא מה שהיה.

בעצם, למה להשוות לשנים קודמות: באותה שנה בעצמה, היו מצד אחד עשרות מעמדות סיום הש"ס, בנוכחות צפופה של אלפים, ומצד שני, בהפרש של מספר שבועות, לא היה אפילו מניין מצומצם של עשרה לשיעור דף היומי.

***

האם באמת מדובר בנגיף קטלני, ובמגפה עולמית חסרת פשרות, או שמה ממש לא. והאם באמת כל ההנחיות שמשנות כל כך את העולם מקצה לקצה, הן ריאליות וענייניות או מושפעות מאינטרסים וקונספירציות? איננו יודעים, ואולי לעולם לא נדע.

אבל האמת, זה בכלל לא משנה, כי סוף סוף העולם סובב את עצמו שבע מאות ועשרים מעלות, וזאת היא עובדה שאין ממנה דרך חזור. ואולי בכלל, הדבר המשמעותי ביותר שארע לו, הוא הלא ידוע הזה בעצמו. מתי במאה שנים האחרונות, העולם כל כך 'לא ידע'!?

נחזור אם כן להתחלה. אנו עומדים בפתחה של שנה חדשה, והפעם כבר יודעים היטב, שהכל אבל הכל פתוח, ואין אפשרות שאיננה קיימת. מה זה אומר? בעיני העולם מדובר בנתון מפחיד ומצמית, במשנתם של הצדיקים, מדובר דווקא בבשורה מרנינה.

כי אצל יהודי, המתנה הכי גדולה הוא ה'בלתי ידוע', וה'הכל פתוח' הללו. זה מה שמאפשר לו את הקשר הכי קרוב, הם ופתוח, עם ה' יתברך. כי כשאני לא יודע כלום, אני רוצה להיות מחובר ל'ידוע' היחיד שישנו. וכשהכל פתוח, אני מעז גם לבקש, ואם כבר אפשר לבקש הכל, אז למה לא גאולה שלמה.

הנושאים הבאים:

טבת - ציציית
שבט - תפילין

חשוון - צדקה
כסליו - שינה

משמעות הדבר הוא, שביים הזה איננו נמצאים בעולם הזה, הנמוך והמוכר, אלא בעולם אחר לגמרי, גבוה ועליון יותר, שאינו שייך כלל וכלל לכללים של העולם הזה, לא מצד הבחירה בין הטוב והרע, כי פשוט אין רע, ולא מצד מה שמוגיע לנו, כי לכולנו מגיע מחילה וסליחה וכפרה. היום הזה, שאינו מהעולם הזה, הוא זה שממנו אנו שואבים את הכוחות לכל הימים הנותרים, שהם כן מהעולם הזה.

עבודת היום

עם זאת אין להתעלם מכך שיש לנו עבודה ביום כיפור. אנו מתענים, מרבים בתפילות והכהן גדול מרבה בעבודות, ואנו גם נדרשים לחזור בתשובה. ובתוך כל זה גם נכנס יום הדין. כלומר, אי אפשר לשבת בבית רגל על רגל, ללגום כוס קפה עם מאפה, ולומר: היום אני פטור, והכל קורה מאליו.

ולא רק ש'נדרש' מאתנו, אלא גם אנו מעצמנו 'נדרשים' לכך. יהודי אינו מסוגל בנפשו לשבת ביום הכיפורים חסר מעש, ובוודאי שלא להכניס לפניו מאכל או משקה. אדרבה, אלו הנדרשים על פי הלכה שלא לצום, עושים זאת בכאב גדול ובצורה מאולצת ורק את המינימום המחויב.

זאת אומרת, שהמהלך של יום כיפור אמנם מושפע עלינו מלמעלה, אבל הוא מתבטא בפועל גם אצלנו למטה, והביטוי הזה מתלבש במצוות היום, שמבטאים את ההארה המיוחדת והפעולה הנפלאה שקורית ביום כיפור. התענית, התשובה, התפילות והעבודה - אינם פעולת מאמץ הנדרשת מאתנו, אלא פעולות שהם 'פועל יוצא' של מה שקורה לנו, ומבטאות את המתנה המיוחדת שאותה אנו מקבלים.

מחילת העוונות איננה רק איזו מחווה, של חנינה כללית ה'מוותרת' כביכול על כל מה שהיינו לא בסדר, אלא תהליך פנימי שקורה אצלנו בהשפעה מלמעלה, שבאמצעותה מתברר שאיננו שייכים כלל וכלל לכל החטאים הללו, אלא אנו מחוברים ומקושרים למשהו אחר, ומשכך, כל העוונות הללו אינם אלא לבוש לא נעים שנדבק אלינו, ובהחלט אפשר לוותר עליו.

בירור הרצון

מהו התהליך הזה? בירור הרצון.

בראש השנה ובאופן כללי במשך כל השנה, אנו אמנם רוצים לבחור בבחירה האמתית, ולהמליך את ה' על כל מה שקורה אתנו, ולעשות את רצונו. אבל יש גם את הצד השני, שבו יש לנו רצונות נוספים, וקיים איזשהו מאבק בין הרצונות האמתיים לבין הרצונות המזוייפים, שגוררים אותנו למקומות מוטעים שאינם רצויים.

במצב שכזה, גם אם אדם זוכה לבחור נכון, עדיין הוא נתון במחלוקת ומאבק פנימיים, ואינו שלם עם עצמו. והמצב הזה, גורם לקריעה ולחוסר שלושה, ובהמשך גם גורם חלילה ליפול, אם לא לעבירות לפחות להבלים ולשטויות, שאינם מתכתבים עם קרבת ה'. במצב שכזה, יש גם דין ומשפט, שדן אותנו בין הבחירה בצד הזה לבין הבחירה בצד השני, והמשפט הזה אינו פשוט.

ביום כיפור, קורה משהו אחר. אנו מוותרים על הרצונות האחרים, ולא דווקא על דברים שליליים אלא אפילו על הצרכים הבסיסיים כמו אכילה ושתיה, ולא במטרה של סיגוף או עונש, אלא מתוך בירור פנימי שאין לרצון אחר, אלא רק הרצון להתקרב לה'. ביום הזה, בהארה מלמעלה, מתבטלים המחלוקות והמאבקים הפנימיים שבתוכנו, וממילא גם המאבקים שבינינו, ואנו מתאחדים עם רצון אחד ויחיד, להיות קרובים ואהובים, הא ותו לא.

במצב שכזה, אין לנו שום שייכות לעוונות, שאינן אלא תוצאות של רצונות אחרים, שכעת מתברר שהם כלל לא שלנו. במצב שכזה, אין צורך בדין ולא במשפט, כי אנחנו בכלל לא הכתובת. במצב שכזה, התשובה אינה מאולצת אלא הכי מדויקת ואמתית שיש, ובמצב שכזה, אנו יכולים להיכנס לקודש הקדשים, כי שם מקומנו הטבעי ולא שום מקום אחר.

אני לא נושם

הרב ישראל מאיר גלינסקי

ותיכף נגמרת, אז מה אתה רוצה שאני יעשה.

***

שנבין, והגיע הזמן להבין, לפחות אנחנו, ואולי גם העולם.

יהדות זה לא מסורת, וימים נוראים או קברי צדיקים זה לא תפילה. יהדות זה משהו הכי אמתי שיש, וקברי צדיקים זה הדבר הכי חי שיש. העולם הרי נברא בשביל משהו, ומשום מה לא נראה שהוא מתקדם בכיוון, רק עושה רברס כל הזמן. המקום היחיד שעדיין מחובר לשורש, ומוביל אל התכלית אלו הצדיקים, ובראשם רבינו הקדוש, רבי נחמן מברסלב.

בשבילנו ולא רק, אומן זו לא מסורת, אלא ציווי ואזהרה מפורשת של רבינו, שהזהיר בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, שמי שרוצה להיות מקושר אליו, צריך להיות בראש השנה. אז למי שמקושר, לא צריך להסביר מה הכוונה מקושר אליו, ולשם מה להיות בראש השנה, אבל למי שלא מקושר, כן צריך ומותר להסביר, שיש אפשרות גם לחיות את החיים, ולא רק לדעת עליהם.

אנחנו בגלות, ואין לנו בית מקדש ועליה לרגל. אבל כשהיה לנו, ובעז"ה כשהיה לנו, כל אחד יבין הרי שלא מדובר במסורת מקודשת, ולא בתפילה על ציון בית המקדש, אלא מדובר במקור חיותו של כל יהודי. וכשם שאי אפשר לדלג על עליה לרגל, ולו שנה אחת, גם בעידן הקורונה, כך למי שמבין, אי אפשר לדלג על ראש השנה באומן.

אם מדובר על החיים בעצמם, מה לא נעשה בשביל לחיות, כל אשר לאיש יתן בעד נפשו, ובינתיים המחיר שאנשים הסכימו לשלם, הוא הרבה יותר נמוך ממה שאנשים מוכנים לשלם על הצלת חיים, גם אם מדובר באחוזים אפסיים. האמת, היינו מוכנים לשלם הרבה יותר, אבל ב"ה לא ש'הם שם' לא יודעים מזה, ואולי חבל שהם לא יודעים מזה...

ועוד משהו: אם מדובר על החיים בעצמם, בכלל לא משנה אם הגענו. כי החיים אינם תלויים במקום פיזי, אלא בחיבור פנימי. ואת זה קבלנו, אוהו קבלנו, תשאל כל אחד שעשה את המסע המפריך הזה וחזר הבייתה. לא תראה עליו שמץ של אכזבה אלא רק התלהבות ואור בעיניים!! יודעים מה, אולי זו הפעם הראשונה שקבלנו את זה...

כבר שבועות וחודשים שמנסים להסביר בצורה פרלמנטית פוליטית ותקשורתית את הנסיעה לאומן. המקסימום שהצלחנו לתאר הוא, שמדובר ב'מסורת מקודשת' בת מאתיים שנה, ומנהג של חסידי ברסלב 'להתפלל' על ציונו הקדוש של רבי נחמן מברסלב.

והעולם מרים גבה, ובצדק. למה להפוך את העולם בשביל זה. למה לנסוע במצב של קורונה. ומה יקרה אם ידלגו על זה שנה אחת, מה יש? למה צריך להשתגע, לעבור ממדינה למדינה, לשלם אלפי דולרים ו/או לישון בין הגבולות ללא תנאים?

זהו, שאם מדובר במסורת, או בתפילה על ציון כלשהו, לא היינו משגעים אף אחד, לא מקיזים דמים תרתי משמע, ולא מקימים את העולם על הרגליים, לא האחוריות ולא הקדמיות. אבל לא, ממש לא, לא מדובר במסורת ולא בתפילה, אלא במשהו אחר לגמרי, ועליו אי אפשר, באמת אי אפשר לוותר, נקודה סוף.

***

בשעה זו של כתיבת השורות, ישבתי בין הגבולות בלארוס-אוקריינה יחד עם קרובי אלפיים איש; מבוגרים, צעירים וילדים, ללא שום תנאים. כל אחד מהם, כבר אחז אחרי טיול ארוך או ארוך יותר. אין מי שלא חספיק לבקר לפחות בשתי מדינות ושלושה ערים, ויש שהספיקו הרבה יותר, ואף לא אחד מהם היה במטרה לנפוש או להתפנק, ההיפך, כמעט בכל מקום קבלו דחיה, בזיונות ואפילו מכות.

אני רואה אנשי תקשורת ניגשים לאנשים, מכל הסוגים, ושואלים אותם בגובה העיניים: מה הסיפור? למה אתה עוזב בית ומשפחה, מוזיל אלפי דולרים על כרטיס ועוד כרטיס, ומבלה בתנאים לא תנאים, וכל זה בימים של חודש אלול ותשרי? לא גשמיות ולא רוחניות.

התשובה השתנתה כמוזבן בין אדם לאדם, אבל המסר היה אחיד: סליחה, אולי אתה לא מבין אותי ולא יכול להבין אותי, אבל בשבילי מדובר בחמצן. שנה בלי ראש השנה באומן, זה בשבילי כמו שנה בלי לנשום. זה המטען שלי, שבו אני מטעין את הסוללה לשנה שלמה, אם לא אטעין, הסוללה כבר אדומה

עיצומו של יום

תשובה (וכך אנו פוסקים להלכה) עם זאת מובא בקדמונים שלא התשובה מכפרת אלא עיצומו של יום, והתשובה היא רק 'תנאי'. עיקר העבודה אם כן, היא פשוט להאמין בכוחו של יום כיפור, שיש כח בעיצומו של יום לטהר אותנו לגמרי מכל חלאת וטומאת העונות. כי אמנם יום כיפור הוא בעצם מתנה מלמעלה, אבל נצרך אתערוותא דלתתא מצדנו להאמין בכפרת היום, והאמונה הזאת מעכבת לכל השיטות. וכפי שמביא להלכה הרמ"א [בסוף סי' תרו] בשם הרמב"ם שאם אומר מה מועיל לי יום כיפור, אין היום כיפור מכפר, וצריך מאוד להיזהר בזה, כי לפעמים מתגנבת כזו מחשבה בראש, שתכל'ס הרי אני לא מרגיש שהיום כיפור מטהר אותי, אבל באמת עיקר העבודה בזה הוא האמונה, ואז יכולים גם להרגיש קצת.

יעקב: ואיפה המקום של התענית והעינויים, האם הם קשורים לעניין של הכפרה והסליחה, או שזה שני דברים שונים?

משה: בוודאי שיש שייכות. ואמנם בוודאי גם מי שאינו מתענה מחמת אונס וכיוצא בזה זוכה לכפרה, אבל ביסוד העניין, וודאי שעיקר הכפרה נמשכת על ידי הענויים, [בזמן שבינת המקדש היה קיים, היה עיקר הכפרה על ידי הכהן גדול, וגם בזמננו על ידי סדר העבודה שאומרים בתפילת מוסף ומקיימים בזה ונשלמה פרים שפתינו, אבל בחלק של העבודה האישית העיקר הוא הענויים].

כי הכפרה של יום כיפור אינו סתם סליחה ומחילה, אלא בירור פנימי שבו מתברר שכל העברות זה 'לא אנהנו' אלא לכלוך חיצוני, כי בפנימיות נפשנו אנו רוצים רק לעבוד את ה' יתברך ולקיים מצוותיו, וממילא ברגע שזה רק דבר חיצוני, הוא מתנתק בקלות. וזה האור העצום של יום כיפור, שמתגלה בפנימיות הנפש של כל אחד ואחד מיישראל איך שכל רצונו הוא רק לעבודת את השם, ועל כן רואים שגם אנשים רחוקים מאוד מתעוררים ביום כיפור, כי אז הוא הזמן שבאמת מתגלה בפנימיות הנפש.

וכל זה מתברר על ידי הענויים, כי בזה אנו מגלים שאין לנו שום רצון אחר רק לעבוד את ה', וכל הרצונות הגשמיים, לאכילה ושתיה ורחיצה ושאר ההנאות הגשמיות בטלים ומבוטלים אצלינו כנגד רצון ה', וכלשון הזהרה הקדוש בענין תענית יום כיפור שהוא 'לאדבקא רעותא דליבא לקדשא בריך הוא', כי בזה מדבקים את הרצון לה' יתברך, ומבטלים את רצונות הגוף, ובוה מגלים שגם הגוף רוצה לעבוד רק את ה' יתברך.

[כדאי שתעניין בליקוטי מוהר"ן סימן קעט ובליקוטי הלכות, הלכות ברכת הריח הלכה ד', שם מאריך לבאר שהתיקון של יום כיפור הוא בחינת תיקון השלום, דהיינו שמגלה איך שיש שלום בין הגוף לנשמה, וכל רצונו הוא רק לעבוד את ה', ועל כן ביום כיפור חשוב מאוד גם האחדות בין עם ישראל, כי בזה מתגלה שאין לנו שום רצון נגד רצון השם וממילא אין שום מחלוקת].

ולכן גם מאריכים כל כך בתפילות יום כיפור, כי בזה מגלים איך שזה הרצון האמיתי שלנו ואין לנו שום רצון אחר בלא זה, אבל גם מי שקשה לו להתפלל, בעצם מה שמבטל את רצון גופו ומתענה, כבר מתעוררת מאוד בחינה זו.

יעקב: שלום עליך משה, היכן היית בראש השנה?

משה: הלב שלי והנשמה שלי היו באומן. הגוף שלי היה בארץ ישראל, אחרי מסע ארוך ומפרך בכמה מדינות בדרך לאומן. השנה, בשונה מכל שנה, זכינו לנטיעה מיוחדת במינה, וגם אם לא הצלחנו להגיע ממש לאומן, בוודאי הגענו אל הרבי. כי ההתקשרות לצדיקים היא למעלה מהמקום, ומאחר שעשינו את שלנו, בוודאי זכינו לכך, ואשרינו.

יעקב: רעיון מעניין, ואולי היה כדאי לשוחח עליו בהזדמנות. כעת בכל אופן אנדיף לשוחח אודות יום הכיפורים הנמצא בפתח. בשנים קודמות דברנו אודות ראש השנה, סוכות ושמיחת תורה, אך אודות יום הכיפורים לא שמעתי: מוכן מאומה, ואשמח לשמוע מעט ממשנתו של מוהר"ן.

משה: יש בהחלט קשר בין שני הדברים. אם אמרתי שההתקשרות לצדיקים היא 'למעלה מהמקום', אזי יום כיפור הוא 'למעלה מהזמן'... והמכנה המשותף בין שני הדברים הוא, שאינם מוגבלים לכללים של המציאות, אלא מצליחים לדלג מעליו ולהביא אותנו למשהו שהוא 'מעבר', וכפי שאכן רואים שגם הרחוקים ביותר, שנמצאים עמוק 'מתחת הזמן והמקום', עם זאת כשמוגיע יום כיפור הם מתחברים.

יעקב: אכן כך. אז מה באמת הייחודיות של יום הכיפורים, ומה מהותו של היום?

משה: זה בעצמו הפלא. שלמרות שמדובר במושג כל כך מפורסם, שאין יהודי שאינו יודע עליו, עם זאת אין כמעט מי שיודע מה הוא ומה מהותו, ורב הנעלם שבו על הגלוי.

יום כיפור כולל בתוכו כמה דברים. דבר ראשון, הוא יום של דין, וכפי שאומרים בתפילה 'בראש השנה יכתבון וביום צום כיפור יחתמו'. דבר שני, הוא יום של סליחה מחילה וכפרה על כל העוונות, וכפי שאומרים לאורך כל התפילה. דבר שלישי, הוא יום של תענית ושל חמשה עינויים, שהם מצוות עשה מדאורייתא. ודבר רביעי, הוא יום של קבלת התורה, שבו ניתנו לוחות שניות, ועל כך אמרו חז"ל 'לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים'.

יעקב: בלבלת אותי לגמרי, אז מה העבודה שלנו ביום כיפור למעשה?

משה: לא באתי לבלבל אותך חלילה, אלא להדגיש קצת את מעלת יום כיפור, שיש בו כל כך הרבה מעלות, שעל כל אחד מהם אפשר הרבה להרחיב. וכעת ננסה להתמקד יותר לעובדה ולמעשה.

הגישה הרווחת היא ליום כיפור, בעיקר כיום של דין, וגם עבודת התשובה מתחבר אצלו עם הצורך לזכות בדין. והאמת היא להיפך, שעיקרו של יום הוא המחילה והכפרה שבו, ודווקא בגלל שיש בו כל כך גדול של כפרה, לכן דווקא ביום הזה יש לנו כח לחזור בתשובה, וגם נקבע יום זה לדין, כדי שנצא זכאים. ומשכך, עיקר עסקנו ביום הזה צריך להיות סביב כפרת העוונות.

יעקב: מה אתה מתכוון לעסוק בעניין של הכפרה, האם כוונתך לעשות תשובה על כל החטאים והעוונות?

משה: גם, אבל לא רק. כי יש שיטות שיום הכיפורים מכפר אפילו בלי תשובה, ואפילו לפי השיטה שהוא מכפר רק עם

יעקב: אני מבין מדברך, שעיקר עבודתנו ביום כיפור, הוא להתבונן ולגלות שהרצון האמיתי שלי הוא רק לעבוד את ה' יתברך.

משה: אכן, וזו גם עבודת התשובה של יום כיפור. לא סתם תשובה על חטאים, אלא גילוי הרצון הפנימי שאני בכלל לא רוצה את העבירה, וכלשון המסילת ישרים [פרק ד] בביאור עניין התשובה שגדרה הוא 'שתחשב עקירת הרצון כעקירת המעשה, דהיינו, שבהיות השב מכיר את חטאו ומודה בו ומתבונן על רעתו ושב ומתחרט עליו חרטה גמורה דמעיקרא כחרטת הנדר ממש - שהוא מתנחם לגמרי והיה חפץ ומשתוקק שמעולם לא היה נעשה הדבר והוא ומצטער בלבו צער חזק על שכבר נעשה הדבר ועווב אותו להבא ובורח ממנו, הנה עקירת הדבר מרצונו, יחשב לו כעקירת הנדר ומתכפר לו. והוא מה שאמר הכתוב (ישעיהו): וסר עונך וחסאתך תכפר, שהעון סר ממש מהמציאות ונעקד במה שעכשיו מצטער ומתנחם על מה שהיה למפרע'.

עם זאת חשוב להדגיש, שגם אדם שקשה לו מחמת התענית, או שסתם הוא מבולבל ואין לו מה, יש לו לדעת שעצם התענית הוא הגילוי הרצון הגדול ביותר, כי הרצון של האדם לאוכל ושאר הנאות גשמיות, הוא הרצון החזק ביותר אצל האדם, ומזה נובע כל הנפילות של האדם, אבל ברגע שהוא מתענה ומבטל רצונו בשביל רצון ה' יתברך, בזה הוא מגלה את הרצון האמיתי שלו שהוא רק לעבוד את השם, וממילא מתגלה איך שכל העברות זה באמת לא הוא.

יעקב: מדהים לגלות כיצד העינויים והתשובה והכפרה של יום כיפור, הכל בעצם עניין אחד, וממילא גם כשאדם אין לו כח ומה, אזי בעצם השמחה במצוות התענית הוא גם כן ממשך את מהות עניין יום כיפור.

משה: לסיום, אזכיר נקודה מעניינת. אחד המנהגים היודעים בעם ישראל, הוא אמירת 'כל נדרי', ויש סביב כל נדרי התרגשות מיוחדת. ולכאורה הוא דבר פלא מאד, כי בסך הכל מדובר בהתרת נדרים פשוטה, ומה ההתרגשות הגדולה.

אך הביאור הוא על דרך הנ"ל, כי כל העניין של יום כיפור הוא מה שמתברר בפנימיות האמיתית של יהודי, והמקום שמצאנו בתורה את העניין הזה של בירור הרצון הוא בנדר, וכמבואר במסילת ישרים הנ"ל שהתשובה היא כמו חרטת הנדר, כי בנדר מתגלה דבר זה שאדם דבר דיבור מידיעתו, ותפאום הוא בא ואומר: ב'אמת האמתית' לא רציתי את זה, והוא בא לחכם והחכם עוקר לו את זה.

נמצא שבמצוות התרת נדרים מונח האור של יום כיפור, ולכן מתחילים את יום כיפור עם 'כל נדרי' ועושים מזה עסק גדול [כי אף אם לא מבינים אבל הנשמה מרגישה], וכמוכח שהעיקר נעשה ע"י הצדיקים ולכן התרת נדר הוא דווקא ע"י חכם, וגם ביום כיפור עיקר הכפרה היא דווקא ע"י הכהן הגדול, כי הצדיקים יש להם את הכח לגלות את פנימיות הרצון שלנו, אבל אף על פי כן נצרך גם האתערותא דלתתא שלנו בעניין זה על ידי האמונה ביום כיפור, והעינויים, ועבודת התשובה.

יעקב: נפלא מאד, ישר כח ושיהיה לכולנו גמור חתימה טובה.

טעימה מתורת מוהר"ן על הנושא

יום הכיפורים

על ידי התענית - מתבטל המחלוקת

וסגלת התענית איתא בזהר (אחרי ס"ח). 'בפעם היום הזה תענו את נפשתיכם' ש'שמעלת התענית לאכניעא לפא לאדפקא רעותא דליבא לקדשא בריך הוא, שעל ידי התענית נכניע ונחלש הלב ונתבטל כל הרצונות האחרים שלו מפני רצון הקדוש ברוך הוא, לאדפקא רעותא דליבא וכו'. ועל פן על ידי זה נתבטל המחלוקת שהוא פחית רצונות אחרים שלא פרצונו פמו שאקרו רבותיני, זכרונם לברכה (אבות פ"ק ב): 'בטל רצונך מפני רצונו פדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך, ועל ידי התענית כבר נתבטל רצונו מפני רצון השם יתברך פנ"ל, על פן נתבטל רצון אחרים

יום כיפור - מתקן כל הימים

"גלמי ראו עיניך וכו' ימים יצרו", כל יום הוא יצירה בפני עצמו, "ולא אחד בהם" זה יום הכיפורים כמו שפרש רש"י שם שהוא תענית שמתיחה כל הימים, כי יום הכיפורים הוא פלגות כל הימים, ועליו נאמר: 'בפעם היום הזה תענו את נפשתיכם' הינו הרצונות, פמו שפתיב בזהר תנ"ל 'לאגלא פלא גופא ונפשא ולאחנניא בהאי יומא ויהא רעותא דילהון בקדשא בריך הוא' וכו'. פי נפש הוא פחית רצון, והעקר להכניע הרצון, וזה: 'בפעם היום הזה', על ידי פנימיות העצמיאות של היום שהוא פלג מכל הימים, תענו וכו'. (ליקוטי מוהר"ן סימן קעט)

שאלה:

ביום הכיפורים מרבים להתוודות, והוא חלק ממצות היום, וכי לא די להתוודות פעם אחת?

תשובה:

מורינו ר' נתן ז"ל התבטא פעם ואמר, שנדמה בעולם כאילו נגמר יום הכיפורים הכל נמחל, וזהו. אדרבא דייקא עתה לאחר יום הכיפורים שזכינו להיות נקיים, יכולים אנו להתחיל לעבוד את ה' בהתחדשות. כמו כן לענין עצם מצוות הוידי, דייקא לאחר שהתוודינו פעם ראשונה, והרי השי"ת בוודאי שמע הוידי, ונתתקן משהו למעלה, מעתה יש לנו את הכח להתחדש ולהתוודות שוב, להתחנן אליו באמת יותר, שיקרב אותנו אליו.

כי צריך לדעת שתשובה אינה מצוה חד פעמית, שמתחרטים ומתוודים וחוזרים לשגרת החיים. תשובה היא 'דרך' חיים, שצריך תמיד לעסוק בה (לא רק בחודש אלול), להתקרב בכל פעם להשי"ת יותר ויותר עם לב אמת, לכוון יותר את הרצון שיהיה שלם עם השי"ת, נקי בלי מחשבות עצמיות. אלא שבאלול ועשרת ימי תשובה, מקבלים את הכוח להיכנס לדרך התשובה, ומעתה נכנסים לחיי תשובה למשך כל ימות השנה, לעשות תשובה על תשובה, להתוודות שוב ושוב.

כך גם מולין אותנו רביז"ל בדרך עבודה זו, שעיקרה עסק תמידי בתשובה ווידיים, פעם אחר פעם. וכמסופר בסיפורי מעשיות (מעשה י"ב) שהבעל תפילה הכניס לאנשיו, שהתענוג הגדול ביותר בעולם הוא לעשות תשובה ולעסוק בתפילות ווידיים. ובאמת כך היו מכנים בעבר את חסידי ברסלב בשם 'וידייקים' מחמת שהיו מרבים בווידיים. [כמובן שצריך רק בזמן מוגבל כל יום שהוא זמן ההתבודדות, כי שאר היום צריך להיות בשמחה].

ולכן כל וידי מתקן את הנפש, ונותנת כוחות ומסייעת בידינו להתחיל מחדש בוידוי עמוק יותר, כי זהו התענוג הגדול ביותר בעבודת ה', לעמוד לפני ה' בבושה, ולזכור הרחמנות שלו, ומתוך כך לספר על לו הריחוק.

והוא גם מענה, לאלו הלועגים לתיקונים הנוראים של רביז"ל, כאילו אנו מחפשים 'תיקונים' לפטור עצמנו מעבודת ה' בתיקון קל, ללא עבודת התשובה. ובאמת שאין ראוי להתייחס כלל לטענות אלו, כי נאמנים עלינו הבטחות רביז"ל לא שום פקפוק. אך בכל זאת, אפילו מה שנראה לעין הוא, אדרבא, דווקא המקורבים אליו המאמינים בכח התיקון הכללי, ובכח ההתקבצות בראש השנה על ציונו הק', הם נכנסים יותר ויותר לעסוק בעבודת התשובה. כי רביז"ל מכניס אותנו לדרך של חיי תשובה תמידים יום יום, חיי חיפוש אחר כבוד ה' באמת מתוך ריבוי תפילות תהילים ווידיים. וכלשון מוהרנ"ת "בר"ה אנו נוסעים לצדיקים ואז אנו מקבלים מהם לצועק תמיד להשי"ת יהיה אף שיהיה" (נדרים ד' ל"ב)

והיכן יש מקום בעולם שעומדים רבבות אנשים ובוכים שעות על גבי שעות רק על רוחניות... רבי שאנשיו יושבים יום יום במשך כל ימות השנה לנגד ה' ומשיחים את לבבם לזכות לחזור בתשובה...

והיה רב מפורסם גדול שאינו משתייך לחסידי

>> המשך

מפני רצונו, ונתבטל המחלקת ונתעשה שלום כפי"ל מ'רפה צדקה מ'רפה שלום'. וזה שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ראש השנה י"ח): "צום הרביעי יצום החמישי וכו' יהיו לששון ולשמחה" קרי לה צום וקרי לה ששון וכו'. אלא קשאין שלום צום, הינו קשאין שלום ויש מחלקת, אזי צום, כי צריך לזה תענית כפי"ל, ועל ידי התענית ינעשה שלום. (שם)

תפילה - לזכות לקדושת יום הכיפורים

וזכני ברחמיך הרבים לקבל יום הכפורים הקדוש בקדושה גדולה ובשמחה רבה וחודו עצומה, ואזכה לקיים כל החמשה ענויים ביום הכפורים בתכלית השלמות כראוי, ולהתפלל כל החמשה תפלות ביום הכפורים בכונה עצומה ונוראה ולהתוודות בכל מיני ודיים, ולהתחרט על העבר בחרטה גמורה ולעזוב באמת דרכי הרע ומחשבותי הרעות והמבולבלות, ולקבל עלי בקבלה חזקה ונכונה לכל אשוב עוד לכלסלה, ולבל אעשה עוד הרע בעיניך כאשר עשיתי, ולשוב בתשובה שלמה לפניך באמת בשמחה ביראה ואהבה, ולבכות הרבה מתוך שמחה. (ליקוטי תפילות, תפילה קג)

ותעוררו בזכות עצם קדושת היום הקדוש הזה, ובזכות התענית הקדוש של יום הנורא הזה, יום צום הכפורים, שנוכה על ידי זה להכניע אצלנו כל הרצונות אליך תתברך. להכניע ולשבר ולבטל כל מיני רצונות שלנו כנגד רצונך, עד שלא יהיה לנו שום רצון ולא שום תאוה כנגד רצונך כלל, באופן שנוכה להיות כרצונך תמיד, ולכל לסור מרצונך מיין ושמאל. ועל ידי זה נזכה שאתה ברחמיך תבטל רצון אחרים מפני רצונו, ויתבטל מאתנו כל מיני מחלקת שבעולם, הן מחלקת מבני העולם, הן מחלקת שבעצמי. אשר עתה, אין שלום בעצמי מפני חטאתי". וכל מה שאני רוצה לעשות איזה דבר שבקדושה יש לי מניעות רבות ועצמות בלי שעור. ועקר הוא מניעות המח והלב, והכל אזכה לבטל על ידי התענית הקדוש של יום הכפורים הכלול מכל הימים של כל השנה. (שם)

ליקוטי מוהר"ן תניינא תורה ז

על ידי הכפרה ביום הכיפורים - זוכים לבניין בית המקדש

כי ישראל עם קדוש לפי גודל רוחניותם ודקותם, אין יכולין לישא עליהם המשא של עון אפילו יום אחד, על כן אנו צריכין את הבית המקדש שיכפר עלינו בכל יום. ומעת אשר חרב בית מקדשינו, אין אנו יכולים לנקות עצמינו מן העוונות, כי אין מי שיכפר בעדינו. ומשה רבינו ע"ה שידע כל זאת, על כן מסר נפשו על ישראל, וביקש סלח נא לעון העם הזה וכו'. וכשזכה לפעול בקשותו, מזה נעשה בחינת תנוכת הבית, היפך חורבן הבית. וכן כל אחד כפי מה שזוכה לפעול בקשת סלח נא ביום הכיפורים, שעל ידי זה נתתקן פגם חורבן הבית, כמו כן נעשה בחינת תנוכת הבית. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז)

יום הכיפורים - הוא למעלה מהזמן

וזה ולו אחד בהם, זה יום הכפורים (תנא דבי אליהו רבא פא), כי איתא בדברי רבנו ז"ל בספר הא"ב החדש (אות ת' תשובה סימן א') שיום שהאדם עושה תשובה הוא למעלה מהזמן וכן יום הכפורים הוא למעלה מהזמן. וזהו ולו אחד בהם'. בחינת למעלה מהזמן שכל הימים הם אחד, וזה בחינת יום הכפורים שהוא למעלה מהזמן כנ"ל, כי תשובה הוא בחינת למעלה מהמקום. (ליקוטי הלכות, הלכות ציצית הלכה א)

על ידי צום יום הכיפורים - זוכים לקדושת קודש הקדשים

וכן להפך על ידי קדושת יום צום הכפורים, על ידי זה ממשיכין קדושת קדושת קדושים, כי אפילו עתה שאין לו פהו גדול לנגס לבית קדושת קדושים להמשיך הקדושה משם בשלמות, אף על פי כן על ידי התענית של יום הכפורים ועל ידי התפלות שמופזרין סדר העבודה של יום הכפורים שצחש פאלו עשינו כל העבודה בבית המקדש בבית קדושת קדושים, על ידי זה אנו ממשיכין על עצמנו איזה קדושה משם מבחינת קדושת קדושים. ועל ידי זה מקשרין כל הרצונות לה' יתברך, ונתבטלים כל השנויים, ועל ידי זה זוכין לתשובה שלמה לזכות להתענות על חטאינו כל אחד כראוי לו לפי הפגם שלו על ידי עוונותיו. כי כל התעניות הם בבחינת יום הכפורים, שהוא לאכנעא ורענא דלפא וכו' כפי"ל, ועל פן הם תלויים זה בזה. (שם, הלכות ברכת הראיה הלכה ד אות ז)

ביום כיפור - זוכים לביטול שלם

עקר בחינת הבטול הוא ביום כפור, וזה בחינת כל התמשה ענויים שמוקבלים ביום כפור. כי אז סותמין עיניהם מחיזו דהאי עלקא לגמרי, ומקבלין על עצמם כל הענויים. ועל פן אז זוכין להקבל בעלקא דאתי בבחינת בטול הנזכר לעיל. כי יום הכפורים הוא בחינת עלקא דאתי פידע. בחינת הסתלקות ובטול אל התפילית שהוא עלקא דאתי. ועל פן אז נכנס הפהו הגדול לפני ולפנים לבית קדושת קדושים ששם הוא עקר בחינת בטול אל התפילית. ועל פן אז ביום הכפורים עקר שלמות התפילה, כי מתפזרין אז חמש תפלות מה שאין נמצא בשום יום. כי אז עקר בחינת הבטול שעל ידי זה עקר שלמות התפילה שיכולין להתפלל הרבה תפלות. (שם, הלכות תפילות ערבית הלכה ד אות י)

אין ספק כי אחת מנקודות השבר היה כאשר לאחר כמה ימים מורטי עצבים בגבול בא פתאום הגשם שטף את הארץ וכל אשר עליה... הכל נרטב עד העצם... אלו היו רגעים קשים, קשים מנשוא אולם זקני הסידיה הזכירו על אתר את תורת האחרת של רבינו הגסונה אודות האבידות אותם מאבד אדם בחייו ומקבלם אצל הצדיק בתנאי שידרשנו שאינו רמאי... מסתבר כי מי שהינו בחזקת רמאי ונסיעתו אינה לשם אמת הרי שהיה כבר פורש מן הגבול מזמן...

***

אתה ובא ערב ראש השנה, בברסלב ידוע ומקובל כי את הקיבוץ יש לעשות או אצל רבינו או בארץ ישראל, אולם ברור לכולם כי להיות בדרך לצדיק עדיף בוודאי, זכור לכולם סיפורו של רבי אפרים בנו של ר' נפתלי שיצא אומנה בערוב ימיו בהפטיור כי אף אם מלאו ימיו בדרך מעדיף הוא להיקבר אים ועלבל שידע שהוא בדרך לצדיק...

בידיעבד מסתבר כי אכן מאחורי הקלעים הסאגה היתה בעיצומה כל העת, כשרעינות בלתי אפשריים כמעט נלקחים אף הם בחשבון כמו חילוף ושינוע החסידים במסוקים לאומן, אולם הקליפה גברה על הכל ונשיא אוקראינה שלא עמד בלחצים פשוט מנתק טלפונים ונוסע לאוסטריה לחופשה...

נראה כי ה' יתברך רוצה אחרת, מניעות ממניעות שונות

נערמות ושום פיתרון אינו מגיע למימוש המלא... הפעם ה' רוצה משהו אחר, חפץ הוא שנקבל את הדין באהבה, שנתאמן שנתמסר שנמסור את הממון והגוף, ונקבל את הלאו בחיוך גדול ושלינו כמו שרק עבדי ה' יודעים...

החסידים שהורידו את השמים לגבול, ונפשם נסערה מאוד באמירת עשרת המזמורים ויודו דברים אצל הצדיק בקו הגבול, מצטווים על הפרישה כמו על הדרשה - - -

עַת יִטּוּ צִלְלֵי חִמּוּה מִתְפֹּרִים הַאֲלֵפִים לַחֲגוֹג אֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּלִבָּהּ שֶׁל בְּלָאוֹס... בְּלֵב כּוֹאֵב, אוֹלֵם בְּרֹאשׁ מוֹרֵם בַּחֲיוֹן, כַּחֲיִלִּים עַל מִשְׁמֵרֵתם - - -

וְאִם יִשְׁאַלְךָ בֶּנֶךְ לֵאמֹר 'אָבִא הֵייתָ בְּאוֹמֵן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה'?! אָף אַתָּה אִמּוֹר לוֹ;

הֵייתָ בְּדֶרֶךְ לְאוֹמֵן... הֵייתָ אֲצֵל רֵבִינוּ... שְׂגִילָה אֶת סוּד הַדֶּרֶךְ... שְׂגִילָה שְׂמֹכֵל פְּסִיעָה בְּדֶרֶךְ אֵלָיו נִבְרָא מִלֵּאךְ... הוּבִי, גְּדוּדֵי מִלְאִכִּים הַבֹּאֵתִי עִימִי... דֶּרֶךְ אֲרוּכָה כּוֹז לֹא הֵייתָ לִי מֵעוֹלָם... זִכְרֵתִי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ אֲהַבֵּת כְּלוֹלוּתֶיךָ לִכְתֹּב אֲחֵי בְּמַדְבֵּר - - -

אמונה פשוטה עובד את הכל ובאו הנה, הם מסתובבים כאן כבר שבועיים, כמעט כמו שיכורים, נפשם מבקשת דבר אחד: לעשות רצון צדיק חפצתי, היש התפארות גדולה מזה? כך החבר מאיר את עיני, ומסיים, "כלך לך מלחשוב על העתיד, הסתכל נא על העבר, הרבה יש לראות וללמוד כאן".

חסידים, אוקראינה פתוחה!!

יום שני אחרי צהריים: שמועה פלאית עוברת בין כולם, הגבול נפתח!! למפרע התברר שאין לשמועה זו כל שחר, אבל סובב כל הסיבות בוודאי חשבה לטובה. הריקודים והשמחה במלון היו לאין שיעור, ועקות שמחה מילאו את החלל, ותוך עשה קלה המלון התרוקן מיושבי. מזוודות, מוניות, חדרי מדרגות והלובי, כולם יחד שאגו בחדווה: "מי יתן לי אבר כיונה אעופה... אומנה". הנסיעה בת חצי שואגים תפילה ע"ו, שמות הצדיקים, תיקון הכללי, ויהי המקום לחרדת אלוקים.

חזורים למקום משם ניטלנו

יום ששי: חזרנו ארצה בבוקרו של יום. לידי במטוס התיישב יהודי יקר, סיפר לי כי בוגר ישיבת "חברון" הוא. "כואת נסיעה לא הייתה לי מימיי", שח בהתלהבות, "אם הייתי מדלג על המסע הזה הייתי מתקשה לסלוח לעצמי". היה זה מחזה מוזר. 180 איש נמצאים במטוס, ערב ראש השנה היום, והחרטום מופנה באורח פלא אל המקום ממנו באנו. כל אחד וסיפורו האישי, כל חסיד וחוייתו הפרטית, הצד השווה בין כולם היא השמחה. פלאי פלאות. מעיני האנשים לא ניכרת כלל עצבות או אכזבה.

שאת הרצון

ובכן... הגענו לכביש הרחב בין שני גבולות המדינות. את התמונות של החיילים המזוינים כולם ראו. את הילדים הרכים ואת המנות החמות תעדו רבים והנציחו. אולם דבר אחד עדשת המצלמה לא יכלה עשות:

לספר לדורי דורות על "כח הרצון".

מי שהיה בגבול זכה לחוות על בשרו רצון אמיתי מה הוא. חסידים מבית ומקורבים טריים, בעלי כיפות לבנות, שחורות, צבעוניות ואפילו שקופות (!) חברו יחדיו לשירה אדירה של השתוקקות ממוקדת מאוד. המנות האדירות של הכיסופים, ריגשו את כל מי שבא בסוד נסיעה קדושה זו.

רובד פנימי יותר

בשנה רגילה כאשר נעמוד מול הציון הק' ונראה יהודים המתחננים ומבקשים,

סיפורי מעשיות

הרב אברהם יצחק קלצקי

ראוי להם. מה שאין כן הכבוד האמיתי הוא כבוד שאינו תלוי בהכרה של בני אדם, כי מי שחכם בחכמת אמת הרי שהוא נהנה מהחכמה גם בלא שאנשים מכירים בחכמה שלו, ולזה צריך שהחכם יהיה חבר של התם, שאז אין פגם בחכמה, אלא אדרבא החכמה מושילים את התם, והתם מושילים את החכמה בכך שיועד להשתמש בנקודה האמיתית שיש בחכמה.

החכם מגיע לבלבל את התם בקול רעש [ג] כל זה בארנו באופן כללי לשים לב להבדל בין התם לחכם. אך בפרטיות יש כאן רמז גדול מאוד, שהרי החכם והתם הם שני כוחות שמשחקים בתוך מח האדם, ובתחילת המעשה סיפר רבינו את התלאות שעבר החכם, בשביל להאיר לאדם שלא ילך בדרכי החכם, ואז השלכנו את מעשי החכם והתחלנו ללכת בדרכי התם, וטעמנו קצת מהמתקנות של חיי התם, ועתה ממשיך רבינו לספר מה נעשה אחר כך.

כי גם כאשר אדם זוכה כבר קצת למנוחת הדעת ולחיות בתמימות לכמה שעות, לשמוח במה שיש לו, ולא לדאוג מכלום, ולא לקנאות בחברים וכו', והנה הוא חושב שזכה לתמימות, ואז בפתע פתאום נעשה רעש גדול במוחו והחכם חוזר בגדולה וכבוד, היינו שלפני עולים במחשבתו מחדש כל העגמות נפש והחלישות הדעת והקנאה והמחשבות המבלבלות שבקושי הצליח לשברם, ועתה הם באים בקול רעש גדול.

העצה לא להבהל אלא לצאת בשמחה לקבל [ד] וכאן יכול האדם להבהל מאוד, אלא שרבינו מספר להיפך, שהתם רק שמע שהחכם מגיע בחזרה לעיר, החליט לקבל פניו בשמחה גדולה, כי רק כך הוא הדרך להכניע את החכמה, שהרי החכמה בכל אופן מגיע, ואם יחכה לו בביתו, אזי החכם יוכל לבלבל, על כן הוא מחליט לרוץ לקראתו בשמחה גדולה בלא להבהל, וכך הוא נכנס עכשו לעסק חדש איך לתקן את החכמה, ולהראות לו את המרירות שהוא סובל מכך.

כי בעצם כמו שבארנו בתחילת המעשה, החכמה כשלעצמה הוא לא דבר רע, כל הסכנה שלו הוא כאשר נפרד מהתם, אבל כאשר התם הולך לקבל פניו הוא מחליט לקחתו אליו, וכך הוא ישלוח על החכמה להשתמש בו בטוב בתוך הכלים של התמימות.

פרק טז

כשהחכמה מתעוררת מחדש

כל זה היה דרכי התם. ועתה נחזור לענין ראשון. בתוך כך נעשה רעש, שהחכם הנ"ל נוסע ובא לכאן בגדולה והחכמה גדולה. ורץ התם גם כן לקראתו בשמחה גדולה, והיה אומר לאשתו: תן לי מהר היופי; אלך לקראת חברי ידידי לראותו. ונתנה לו הפעליך, והיה רץ לקראתו. והחכם היה נוסע בעגלות צב בגדולה. ובא לקראתו התם הזה הוא שואל אותו לשלומו באהבה, בשמחה: אחי חביבי! מה אתה עושה? ברוך המקום שהביאך, ואני זוכה לראותך! והחכם הנ"ל גם כל העולם היה בעיניו כלא [כמו לא - היינו שהיו שוים בעיניו לכלום], כנ"ל, מכל שכן איש כזה, שנדמה למשוגע, אך אף על פי כן, מחמת אהבת נעורים הגדולה שהיה ביניהם היה מקרבו, ונסע עמו לתוך העיר.

[א] לאחר שהאריך רבינו לספר מה שעבר על התם הקדוש, הוא חוזר לספר מענין החכם, אלא שעתה אינו אומר כמו לעיל בתחילת המעשה כאשר עבר ממעשה החכם למעשה התם - 'ועתה נשלך מעשה החכם' אלא אומר 'נחזור לענין ראשון' - כי כאשר מספרים מהחכם צריך אחר כך להשליך את כל הברות והטעויות שלו, ולהיפך כאשר עוזבים לרגע את התם ורוצים לספר מהחכם אומרים 'ועתה נחזור לענין ראשון'.

כבוד מלכים חקור דבר

[ב] והנה מספר רבינו שנעשה רעש גדול שהחכם סוף סוף חוזר לעיר מולדתו ברוב הדרתו, שהרי כולם הכירו בו מילדותו, ועתה כולם רוצים לראות את גדולתו לה זכה.

וזהו השקר של החכם שכל דבר בא אצלו ברעש גדול, כי רק כך הוא נהיה חשוב כאשר כולם יודעים ממנו ומחמתו, ועל זה כתוב 'כבוד מלכים חקור דבר' - כי אצל המלכים כל הכבוד שלהם תלוי בזה שהוקרים ויודעים עליהם את מספר עשרם ומנין צבאם ורוב חכמתם, וכפי כמה שיוענים לומר שיש להם יותר, כך הכבוד שלהם גדול. אך זהו כבוד שקרי, שכיון שכל הכבוד שלהם תלוי בהכרה של בני אדם בהם, הרי שבאותו המידה יכולים אנשים גם למצוא חסרונות ולגלות כמה שאין הכבוד

הקבצו לבית ולמשפחה

בית וועד לחניכי הישיבות
העוסקים בתורת מוה"ר מברסלב זצ"ל

על הפרק

התחלה מתוקנת

בכל פעם שאנחנו תוקעים בשופר, הסדר שתִיקנו לנו חז"ל מתחיל בקול פשוט - התקיעה החזקה והישירה, נגמר בקול פשוט - שוב תקיעה חזקה וישרה, ובאמצע, בין לבין, יש שברים או תרועה או שניהם.

אומרים הצדיקים שהקול הפשוט מרמז לתיקון השלם. כשהמציאות מתוקנת היא מאוד פשוטה. לעשות את הטוב והישר זה לא קשה בצורה מוגזמת, זה לא מאמץ-על, להיפך, זה טבעי ופשוט וחלק עבורנו. נבראנו לטוב, אנחנו שייכים אליו והוא שייך לנו.

יש תינוקות או ילדים קטנים שרגישים במפרקים, ומפעם לפעם המרפק שלהם 'וצא מהמקום'. רצית לרקוד איתו במעגל, נתת לו יד ולקחת אותו איתך ופתאום, משהו בתנועה היה לא בסדר והמרפק יצא מהמקום. היד שמוטה והילד לא מצליח להניע אותה, ואם הוא עושה במאמץ גדול תנועה קטנה היא מאוד מכאיבה לו. ברגע שמביאים את הילד למישהו שמבין בזה, הוא מחזיר את המרפק למקום בסיבוב מדויק אחד ופתאום הכול נעשה פשוט, אפשרי ובכלל לא כואב. היד נעה בחופשיות אוטומטית, אפילו לא חושבים על התנועות שלה מרוב שהן פשוטות.

אומרים הצדיקים, תזכור שההתחלה היא קול פשוט. תזכור שמצד המהות והזהות שלך, אתה פשוט טוב, מחובר, שייך ושלם. באמת הכי פנימית, בשורש העמוק שלך, לעשות טוב, להיות קרוב לקב"ה ולאור של נשמתך, ואפילו ליטול חלק בפעולה המפוארת שנקראת 'לתקן עולם במלכות שקי' - זה פשוט לך כמו להניע בחופשיות את המרפק. נבראת בשביל זה. לזה אתה נמשך ואת זה אתה רוצה חי חז"ל מגדירים אותך, אותי, ואת כל יהודי 'עצם הטוב'. זה מי שאנחנו באמת. וזה לא אמור לכאוב או להיות מסוכן או מעייף או מאמץ מדי מדי.

והוכחה לזה: אם נשתיק לרגע את הקולות הביקורתיים ואת ההרגל הזה להרגיש כל הזמן לא בסדר, נראה שיש לנו כל כך הרבה חלקים שהם טובים. את עושה המון דברים טובים כל יום ויש לך נטייה פנימית להיטיב. את רואה ילד עומד על המדרכה מבייש ונכון והמכוניות שועטות בכביש והוא לא מעוז לפנות לאף אחד מכל האנשים הממהרים לידו על הבורק. הוא יכול לעמוד שם עד הצהרים, ואת ניגשת אליו בגל כזה של רצון לעזור, מעבירה אותו ורואה את ההקלה בעיניו שלו. הוא היה במצוקה ואת עזרתו! זה שמסמך אותך הרבה יותר משוקלד...

זאת דוגמה פיצית שנוכח לנו. יש עוד מליון. היה כדאי שנעזור רגע ונאסוף מהן כמה שנוצליח, ואולי לכבוד ראש השנה נבין 'סידור פרחים' מערימת הנקודות הטובות שמתנוצצות בנו המון פעמים כל יום, הנקודות האלה שמוכיחות שמה שאנחנו באמת אוהבות זה לעשות טוב, להנעים לזולת, לראות אותו שמוח.

מקומות שבורים ורעועים

הקול הפשוט לא נשבר אף פעם. שם היינו, ושם עודנו, בהתחלה, בשורש, לפני כל הקלקולים. אבל אחרי התקיעה באים שברים ותרועה. נכון שבבסיס יש המון רצון טוב אבל במציאות יש הרבה מקומות ומעשים שבורים ורעועים.

הקולות האלה מכונים 'גנגח' גנח ולילי לילי. יש הבדל בין המצבים הנפשיים שמביאים אותך לליל ולמצבים הנפשיים שמביאים אותך לגנוח, אבל שניהם תוצאה של דברים שלא מונחים במקום, שאתה לא מונח במקום, שהמציאות נשברה לך.

מי אנחנו

וכמו שבמקומות מסוימים אני יכולה לראות איך אני בפשטות שייכת לטוב, במקומות אחרים אני מרגישה שמהוה התנתק או כמעט התנתק, שהחיבורים גורים או קרועים ואין לי לא שמחה ולא מצב רוח טוב ולא אש ולא עין טובה. כל הזמן אני באי שקט. אני מוזטרדת. אני בורחת ומדחיקה. אני בקטע השבור והרעוע.

הסוף הוא טוב

ובכן, איננו מתעלמים מכך שלמרות שמצד מהותנו אנחנו טובים, מצד מציאותנו אנחנו מאוד מאוד שבורים ורעועים, אבל שימו לב - יש המשך לסדר התקיעות. הקול הפשוט חוזר. הוא תמיד חוזר ומסכם את המצב.

התחלנו בישר שלם, אנחנו מסיימים בישר שלם, ובאמצע כל הבלגן... הסוף הוא טוב, אומר לנו השופר. אחרי שנעבור מה שצריך לעבור עם החלקים השבורים והמטרסקים שבנו, נחזור למהות האמתית שלנו. לקול השלם. כשצדיק אמתי מדבר אליך, הוא ניגש אליך ממקום שהמילה "יאושו" לא קיימת בו.

אגב, אין את השורש "יאושו" בתורה. כתוב שהקב"ה 'אסתכל באורייאת וברא עלמאי', לכל דבר במציאות יש שורש בתורה הקדושה. ואם כך, דבר שלא מופיע בתורה גם לא מופיע במציאות. אם אין את המילה 'יאושו' בתורה אין אותה גם בעולם. יש חווייה של 'יאושו'. אנחנו חווים אותה המון ועמוק. כי זה המשחק - שאתה לא חווה את המציאות האמתית אלא חווה הרבה בהלות ובלבולים, אבל מציאות של יאושו אין.

כשצדיק אמתי מדבר איתך, הוא מדבר איתך ממקום כל כך רגוע. הוא כאילו אומר: "אני לא לחוץ. אין שום מקום לדאגה. העולם מתנהל באמת והאמת אומרת שאתה בדרך לטוב. אתה תגיע לאן שאתה רוצה להגיע. הטוב ינצח והרע יפסיד. לא רק אתה, גם כל יהודי ויהודיה בעם ישראל רוצים את הטוב ושייכים לגאולה. נכון שהעניינים מראות לנו תמונה אחרת אבל "אל תתנו להעולם הזה להטעות אתכם, כי העולם הזה מטעה אותנו לגמרי". האמת היא להיפך. "השם דיבר טוב על ישראל".

ובגלל שאני יודע שהקלף האמתי אצלי ביד, אני פונה גם אליכם ואומר גם לכם - אל תהיו בלחץ, לא על עצמכם ולא על אף אחד. תתפללו, תשתדלו, בואו לקב"ה בדיבור מחפש בכל יום. תתמודדו, תאבקו למצוא את עצמכם כל פעם מחדש אחרי שהעולם זורק אתכם לאן שהוא זורק, אבל תמיד תזכרו את הקול הפשוט. באתם מטוב ולשם אתם הולכים כי לשם אתה שייכים. זה סופי.

תאבקו, אבל בלי מתח מבוהל. תעשו את שלכם אבל ללא חרדה. האם אני תלוש או מחובר. האם אחיה או אמות, האם אנצל או לא אוכה להיגאל. אין סימן שאלה. יש נקודה. יש סוף פסוק. הסוף הוא טוב".

מחפשת את הקול הפשוט

כשאת נצמדת לדיבורים של צדיק ומאמינה בהם לגמרי, האמונה שלך בקב"ה קופצת בהמון דרגות. וגם כשזה נשמט ממך ונאבד, את יודעת את מה את מחפשת; את מחפשת את הקול הפשוט שאחרי השברים והתרועה.

יש זמנים שאנשים מוצאים את עצמם בנפילות קשות, אחרי שהרבה זמן הם היו בתוך מציאות של התחזקות, פתאום דברים 'כולים' להתפרק במציאות החיצונית או הפנימית. וזה קשה. זה מעורר את

השדים מרבעם. זה מעורר את המקומות המבוהלים שלך. את לא יכולה להגיד שום דבר חוץ מאשר: "קשה לי. מפחיד לי. שמוט לי. אני לא בשום אחיזה. אני לא מרגישה שהשם איתי. אני לא מרגישה שהשם עושה לטובתי. אני מרגישה לפעמים שהשם עושה לי דווקא. אני מלאה רגשות מאוד קשים."

אבל כשבבסיס התפיסה שלי היא שזה ייגמר טוב, שאני והשם זה ביחד מתחת לבהלה ולאימה, אז אפילו כשהגל מכסה אותי לגמרי, משהו בתוכי מבין לאן אני מנסה ללכת; אני מנסה להוציא את הראש מהמים ולהגיע לרגע של תפילה אמיתית, לשפוך שיחי לפניו ולהירגע בזרועותיו.

כל מי שפתח את הלב בתפילה והביא באמת את מה שבער עליו, פגש את הרגע של הלהיית ביחד אחרי הסערה. של הלהירגע. של אפילו לראות מבט מאחורה, שכמה שזה היה קשה, זה היה לטובתי, ואם היה נשאר המצב ההוא שכל כך נאחזתי בו, היית נשארת קטנה יותר או משובשת... כמה שזה היה מפחיד... זה היה נכון. כבר כבשנו בעבר לא מעט נקודות של אמונה.

אני יודע שישנו בוודאי

כשלוקחים את הדיבורים האלה וטומנים אותם באדמת הלב, כל המציאות מחליפה גוונים. ההבדל בין מתיחות לוודאות עמוק כהתהום. קודם הייתי בספק של אולי, עכשיו אני "יודע שישנו בוודאי".

העולם צריך לעבור ניקוי יסודי מהקולות הממיתים האלה, הקולות שמשמיע עמלק, הקולות של הספק. אולי אני אאמין, אולי חס ושלוש אני אכפור. אולי אני אגאל, אולי אשאר במצרים. אולי אחיה צדיק, אולי אשאר רשע. אולי אני טוב, אולי אני רע.

גמרנו כבר עם הסימן שאלה הזה. בסוף אני טוב. אני יודע. איך אני אניע לשם? לא יודע. איך אצליח לשנות את כל מה שחייב להשתנות? אני גם כן לא יודע. אבל אני לא מתייאש מהדרך הזאת. אין שום ייאוש בעולם כלל. אני יוצא לדרך ומבשך עורה. אין לי ספק שיעורו לי.

כמה שיותר יהודים מחזיקים היום את ההבנה שהסוף הוא טוב, זה מה שמביא את הגאולה לעולם. זה הכוח הפנימי החזק שמושך אותה אלינו. הגאולה היא טובה, היא תיקח את כולנו. אף אחד לא יישאר במצרים. כולנו נצא.

השופר

נכון, יש מקומות כואבים. יש מקומות רחוקים. יש יהודים רחוקים. יש מצבים כואבים. לא אמרנו שאין מקומות רעועים ולא אמרנו שאין מקומות שבורים. אבל מכל המקומות האלה בוקעת הצעקה העמוקה שמחזירה את האבדות, מחברת את החלקים ומתקנת את הקלקולים.

"יעל פן יחיד מוציא את הרבים ידי חובתם בתקיעות שופר, פי העקר תלוי ביחיד שמתעורר וצועק בצאתם להשם יתברך שיעל ידיו זה עושה פתח שייצא בו אחרים מן החשך שלקם. ומצמר שתיחיד יכונן להוציא אחרים מהחשך שלקם. אזי כל מי שרוצה לצאת ומכונן לבו לזה, אזי יכול לצאת דרך הפתח שיעשה תיחיד כפי".

בעל תוקע אחד מוציא קהל שלם ידי חובתם, ויהודיה אחד שישבת בדיבור אמתי עם השם ומחפשת את עצמה ומגלה איפה כואב לה ומספרת את זה לקב"ה, קורעת פתח בעולם החושך וההסתרה, ודרך הפתח הזה - מי יודע כמה יהודים ניצלים.

ניצחו אותנו!?

ראש השנה, מושג כל כך נעלה וקדוש, אצלנו חסידי ברסלב נושא בקרבו משמעות הרבה יותר עמוקה ורחבה. רבינו אמר שהוא קיבל במתנה את ראש השנה, ורק הוא יודע לעשות את זה. ולכן, הוא מבקש ומזהיר שכולם יבואו אליו, איש בל יעדר.

ומי שיש לו קשר כלשהו, למנהיג החי והרחמן הזה, לא עושה חכמות. רבינו אמר, אז הוא מצייט. וכך קמים להם עשרות אלפי אנשים מידי שנה, עוזבים את הבית, ומבכרים לעשות את החג בעיירה נידחת אי שם באוקריינה.

העולם מרים גבה, ויש גם שמנסים למנוע את זה, בכל מיני דרכים, בעיקר אידאולוגיות; משפחה, ארץ ישראל, ישיבה ושאר ירקות. אבל זה לא עוזר, הרכבת האוירית יוצאת לדרך, ומכל העולם עושים אנשים מכל הסוגים את דרכם אומנה, נגד כל הגיון.

***

השנה, הסיפור היה שונה.

הסטרא אחרא החליט שפעם הוא עושה את זה עד הסוף, ויהי מה. זה התחיל בטענות בריאותיות, ומשהוכח שאין בזה שום בסיס, זה עבר לשפה פוליטית. וכשגם פוליטית זה לא השתלם, זה הפך להיות מטרה כשלעצמה, ראש בקיר נקודה סוף.

לא היה לזה כמעט סיכוי להצליח, לעקשנות המזורה והבלתי טבעית הזאת. העולם השתומם למול האטימות הנואלת והאכזרית, שהגיעה מכיוונו של הרשויות, שלא מתביישות לקרות לעצמם 'ישראל'. וכי מה אכפת להם שכמה אנשים, יחגו במשך יומיים באיזה חור נידח בגלובוס, בו בזמן שעשרות אלפי אנשים נוסעים לכל יעד אחר, ואין פוצה פה ומצפצף.

***

גם כאשר אלפי אנשים שהו על הגבול, בתנאים תת אנושיים, בקור ובבוץ, ללא אוכל ושינה, והעולם געש ורעש על המשבר ההומניטרי, ומנהיגי מדינות קמו על הרגליים הקדמיות כדי לסייע, והרשויות האוקרייניות כבר לא עמדו בלחצים העולמיים, התעקשו הללו על שלהם, ונתנו לאנשים להתבלות בתנאים הללו, ובלבד שלא לאפשר לדבר הזה לקרות.

ולא די בזה, ברוב עוותם וחוצפתם, שלחו הם בעצמם מאות שוטרים לאומן, כדי לתפוס את אלו שהצליחו לחמוק איכשהו. וגם רצו לשלוח מאות שוטרים לגבולות כדי 'לחלץ' בעל כורחם את השוהים שם ולהחזיר אותם ארצה, אלא שכאן הייתה זו מדינת בלארוס שעצרה את הסקנדל הזה, ולא אפשרה לו להתבצע.

גם ברגעים האחרונים של ערב החג, כשהיה ברור שלא יגיעו יותר אנשים, וכבר היה יותר מכובד בשבילים בעצמם לאפשר העברה מבוקרת של כמה מאות איש שעוד נותרו בגבול, המשיכו באטימות לעמוד בגבול, עם טנקים ועשרות שוטרים, כאילו מי יודע מה יקרה אם יאפשרו את הפריצה הקטנטנה הזאת.

***

זה היה נראה בלתי הגיוני, אבל זה קרה. והם ניצחו, ועוד איך.

חחה, חשבתם שאפשר לנצח אותנו? אז חשבתם, טיפשים. אפשר, בוודאי שאפשר, עד כמה שמדובר במשהו פיזי וטכני. ואת זה עשיתם, גיבורים שכמוכם. אבל זהו, שזה ממש לא פיזי ולא טכני, אלא הכי מנימי והכי רוחני שיש. התחלתם עם הרבי הכי מנצח והכי נצחי שהיה בהיסטוריה, ואותו חשבתם לנצח? החקתם.

אדרבה, וזה לא סוד. דווקא השנה, דווקא אצל אלו שלא הצליחו להגיע, וביותר אצל אלו שעצרתם אותם בכח בגבולות, נוצרה התקשרות לרבי ולראש השנה שלו, כפי שלא הייתה מעולם. לא הייתה דרך טובה יותר להביא אותנו אל הרבי לראש השנה, כמו המניעות המטורפות הללו שהתקשקשם לעשות. תודה, אלף פעמים תודה. תבואו כל יום.

אומן זה לא מקום, אלא תחנה להתחבר למעלה מן המקום. וזה קרה ועוד איך. כל מי שרצה, כסף והתפלל, ובוודאי כל מי שיצא לדרך ומסר נפשו עד הקצה האחרון, הגיע לאומן גם אם לא לרחוב בילינסקי. הראש השנה הזה הוא הכי משמעותי והכי נצחי שהיה אי פעם. ומי שהיה בראש השנה הזה, ראוי לו לשמוח כל השנה וכל החיים.

שאלה:

מגיע חודש תשרי, עם הימים הקדושים והחגים הנפלאים.

אני קוראת ספרים ושומעת הרצאות על גדולת הימים, ועל מה שאפשר לזכות בהם.

אבל למעשה - אני עקרת בית ואמא לילדים. ולא מצליחה להגיע אפילו למינימום שבמינימום ממה שצריך לעשות בימים האלו. בקושי תקיעת שופר וגם ביום כיפור. חוץ מזה - כמעט כלום. רק כל היום סביב הבית והילדים.

אני מרגישה החמצה, כאילו אין לי שום קשר לימים המיוחדים האלו, וכאילו הם בכלל לא ימים מיוחדים, כי סוף סוף - אינני רואה אצלי הבלד בין מה שאני עושה בימים האלו לבין מה שאני עושה בסתם יום חול רגיל של אמצע השנה.

האם באמת אין לנו הנשים שום שייכות לחגים ומועדים, ולימים הנוראים?

תשובה:

לשאלת היקרה הנכספת להרגיש קדושת ורוממות הימים הגדולים, שלום וברכה.

אמנם לא ציינת את שמך, אבל למעשה את משמשת פה להרבה נשים שחשות כמון, ושואלות את שאלתך, האם באמת אין לנו הנשים שום שייכות לחגים ומועדים והימים הנוראים?

אין לנו שייכות? את שואלת, ואני שואלת אותך איך ייתכן?! הרי כתוב במפורש 'אל תיטוש תורת אמן' - ומשמעות העניין הוא שהאמא היא זאת שמחברת את הילדים לכל כוח הקדושה שבעולם, ואם אין לה שייכות לכל הקדושה הזאת - לכל החגים, המועדים, והימים הנוראים - כיצד תוכל להעביר זאת לילדיך? כיצד תוכל להישום בנופשו ולחרוט בו את השייכות לחודש הנפלא הזה, ולכל קדושה אחרת?!

אם כן שואלת יקרה, בואי נעשה קצת סדר בהרגשות שלך, בעיקר בתחושת ההחמצה - נראה מה נכון ומה לא, מה ראוי ומה לא לברוח בעיניו.

א. העשרה רוחנית / רצון: את כותבת 'אני קוראת ספרים, ושומעת הרצאות - על גדולת הימים, ועל מה שאפשר לזכות בהם'. אז קודם כל: אשריך ואשרי חלקך! הנה כבר את מחפשת, רוצה, ומרגישה שייכות לימים הגדולים האלו, הרי את מתעניינת בהם ומשתוקקת להרגיש את מה שאת שומעת. אשריך והמשיכי בכך.

אך כאן טמון המכשול - שאינך מעריכה ומוקירה את הרצון הגדול שפועם בך. אחד המיסודות שמהר"ן מדבר על כך רבות בספריו הוא שכח הרצון הוא אדיר ושהעיקר הוא הרצון, וכדברי חז"ל 'רחמנא ליבא בעי'.

ידוע המשפט 'אין דבר העומד בפני הרצון', והמונח הפשוט שלו הוא: 'אם תרצה באמת - בוודאי תצליח', אמנם רבי נתן מסביר זאת אחרת: אכן, לא בטוח שתמיד תצליחי לבצע, אבל 'לרצות' - את תמיד יוכלו, כי אין דבר העומד בפני הרצון ומונע ממך 'לרצות'. ובעצם, זה כל העניין, כי זה כל מה ש'רוצה מתאנה, והוא מוקיר מאד כל נקודה של רצון והשתוקקות לקדושה.

ואת הרצון הזה הילדים חשים - מה חשוב לך באמת, כמה את מתלהבת מתקיעות שופר, כמה זה מיוחד וקדוש ונפלא, וזה מה שנכנס להם בלב. ולכן חשוב מאד לדבר על זה עם הילדים ולעורר בהם גם כן את הרצון. להסביר להם לאן אנתנו הולכים ומה אנו הולכים לזכות כעת - לא רק להזדויר אותם להיות בשקט, אלא בעיקר לעורר את הדבר הגדול הזה שבינו לאן אנתנו הולכים. בשביל זה את יכולה לקחת משהו ממה ששמעת וקראת ולתרגם זאת לעמך ולילדיך - ללב' שלהם, שיקלטו מעט מה הולכים לזכות כעת, ואיזו זכות מיוחדת ונפלאה זאת.

אני יכולה לבשר לך, שלאחר הרבה שנים [כשלישים שנה] מגיעה הגיל והשלב שאכן אפשר לשבת בבית הכנסת כמעט כל היום, ולהתפנות יותר בפועל לתפילות ולרוממות שבעניין. אבל בשביל זה צריך לשמור כל השנים הללו את הרצון; אם מתייאשים בגיל צעיר, ומסכימים שלא נורא 'זאת המציאות' ו'מה לעשות' - אזי גם כשמוגיעים לגיל הזה שכן אפשר - כבר אין את הרצון לכן, וכבר לא תמיד מנצלים את האפשרות ללכת לבית הכנסת ועוד. אבל אם כל השנים שומרים את הרצון ומעריכים אותו - אזי ברגע שזה מתאפשר, עושים זאת בשמחה ובאופור.

ב. קביעת עתים לקדושה: את מרגישה שאינך מצליחה לעשות כמעט כלום. אכן 'מעט', אבל 'מעט' כן, ואת זה אסור לזכות. כי זה עיקר העבודה של ימים אלו - ובעצם כל החיים - לנסות לתפוס את הקצת והכמעט, וכדברי מהר"ן שהשאלה 'קבעת עתים לתורה הכוונה היא: האם 'גולת' עתים בשביל לעסוק בתורה, כי 'קביעה' הוא לשון גולה

[כמו שכתוב 'קובעיהם נפש'].

וזה מה שמבקשים מאתנו: 'לגזול' מהזמן שאין, ולנצל דקות ספורות; לספר לילדים סיפור קדוש, לומר פרק אחד רצוף, ואולי תיקון הכללי של עשרה פרקים שהוא סגולה מיוחדת כאילו אמרו ספר תהלים שלם, לדבר עם ה' כמה מילים, להירגע מול השמים הפרושים - ולהתמלא לכמה דקות באהבת ה' ויראת שמים וביטחון בכוחו הגדול ובאהבתו האין סופית אלי וכו' וכו'. ובקיצור, לא לחפש את 'הכל' ו'המושלם' אלא לתפוס את 'הקצת', בעיקר בחודש הנפלא והמיוחד הזה העמוס במצוות.

ג. לשנות את ההסתכלות: התרגלנו להעריך את עצמנו ומעשינו לפי הכמות - כמה הספקתי להתפלל, להרגיש, להתרומם ולעשות וכו'. עלינו לשנות את זווית הראיה, ולשמוח על כל דבר קטן שכן הצלחתי, ולהודות לה' על כך. וגם זה אחד מיסודות משנתנו של מהר"ן - לשמוח ב'נקודות טובות' ולדעת ש'מעט זה גם טוב' - כלומר, להעריך ולייקר ולתת חשיבות למה ש'כן' זוכים, ולא להסתכל על מה ש'לא', וכך אפשר לזכות יותר ויותר.

אני רוצה לשתף אותך בחוויה אישית. אני כבר אשה מבוגרת ב"ה, ואני זוכה להתפלל בימים הנוראים וביום הכיפורים את כל התפילות בבית הכנסת. אבל השנה לא חשתי בטוב לפני ראש השנה, וחשתי שלא אוכל בכלל ללכת לבית הכנסת, והלוואי שאזכה לכל הפחות שיבואו לתקוע לי בבית. גם היה חשש שלא אוכל לצום.

היה לי מאד קשה עם זה, אבל עם עבודה עצמית ותפילה והכנה הסכמתי להלך, ואמרת לי לעצמי: איך ש'ה' ירצה אני מוכנה, וכמובן התפללתי על כך שאצליח יותר. וכך הגעתי לראש השנה עם שפלות וענווה יותר מכל שנה, מתוך הסכמה לרצון השי"ת.

והנה לבסוף ה' יזכה אותי והצלחתי להגיע לתקיעות לבית הכנסת ואפילו להישאר למוסף. ואז, כל עשר תקיעות נוספות שזכיתי - שמחתי על כך כמוצא שלל רב, וכך כל דבר היה בשבילי בגדר נס, זאת לעומת ההרגשה בשנים עברו ש'ה' פשוט' ו'מחוייב המציאות' שאני יזכה לכל התפילה ולכל המאה תקיעות וכו'. כמו כן, לגבי הצום ביום כיפור שפכתי הרבה דמעות, ושמחתי על כל רגע שעבר ביום כיפור ועדיין אני צמה. התחושה הזאת הייתה לי חדשה; גדלתי בבית של מוסר ושל דרישה עצמית מושלמת, כמה שיותר עבודת ה', והנה הסכמתי להסתפק במועט ולשמוח עם זה.

כך, שאל תזלזלי בכלל בזה שאת זוכה 'בקושי' תקיעת שופר ולצום ביום כיפור' כדבריך, זה לא 'בקושי', זה ענק. וגם לא כל אשה בגילך זוכה לכך, ישנם היום מצבים רבים שגם את זה אי אפשר. אם כך, זה מספיק סיבה לשמחה גדולה, וכך תוכלי להגיע לעוד.

ד. הכוונה וההמלכה: הנקודה העיקרית של עבודת ה' הוא 'הכוונה'. ולכן, צריך פשוט לקחת את כל מה שאת עושה - הטיפול בילדים, והעומס הגדול, כל דבר בנפרד - ולומר בפה מלא שאת עושה זאת לכבודו יתברך, לגדל את הילדים שלו, ולהכין לכבוד שבת וחג, ואז כל כפעולה פשוטה והפכת להיות מצווה גדולה - מצווה לשון 'צוותא' - שמחברת אותך להשם יתברך ולקדושה.

קשה לחשוב כל היום שזה לשם ייחוד קב"ה ושכינתיה, אבל במילים שלך, מילים פשוטות אפשר להתרגל פשוט לכון שזה בשביל ה'. זה מרומם ומקדש את כל החיים ומרים אותם יותר מטפח על פני האדמה.

והרי אפילו אלו שמתעסקים 'רק' בקדושה, גברים ונשים - אם לא מכוונים בואת לשם ה' - יכולים להרגיש שהם סתם עושים אותו דבר בימי חול ובימים נוראים, נמצא אם כן, שלא 'מה' שעושים חשוב, אלא 'למה' עושים ואיך עושים. הקב"ה רוצה אותנו מחוברים אליו בחיים המעשיים והפשוטים, וכך רק את אנתנו ממליכים אותו למלך.

'המלכה' אמיתית פירושה שלא מחלקים בין עבודות של רוממות לבין עבודות פשוטות, אלא מסכימים להיות חייל בצבא ה' ולעשות רצונו בכל דבר שהוא מבקש אותי, וכמו שאומר מהר"ן, שצריך להיות מוכן להשליך עצמו בתוך הפיץ והטיט - לא רק בשביל 'מצווה' ממש, אלא בשביל דבר שהוא רצון השם יתברך'. ואם כך, בהחלפת טיטול לילד הוא זמן לכון [חוץ ממדת חסד שאת עושה] שאת מוכנה להתעסק ברפש וטיט בשביל השם יתברך, בכדי לגדל את צאנו צאן קדשים, ולהמשיך את שרשרת עם ישראל.

לסיים: אם הייתי מגדירה את העצה העיקרית של מהר"ן ודרכי המיוחדת - לדעתה זה מתבטא בשיחה שלו: 'צריך לשאוף למדרגה הגבוהה ביותר, ולא להישבר אפילו אם נמצאים במדרגה הנמוכה ביותר', כך החיים מתנהלים ברצון והשתוקקות לעוד ועוד, כשבינתיים ממשכים עם המתנה וסבלנות ושומחה והתרכה למה שיש ומה שאפשר, וכשאחזים בשני הצלחות הללו נמצאים בדרך לקדושה.

מחול לך

בכל הקשיים של הבן שלה, כיצד הסברתי לה שהיא לא מספיק... ולא מספיק... וצריכה יותר... ויותר... ממש במילים דומות לאלו שנקטה המנהלת כלפיי.

כעת הבנתי איזו טעות עשיתי, ודאי פגעתי מאוד באותה אישה. החלטתי על אתר להתקשר אליה. חיפשתי את המספר שלה, וכעבור דקות אחדות התקשרתי. הייתי בטוחה שהיא לא תזכור אותי והייתי קצת נבוכה, אך בכל אופן התגברתי והתקשרתי.

התברר לי שהיא דווקא זכרה... זכרה היטב, ובאמת מאוד נפגעה ממני, וזה השפיע עליה קשה. השיחה שלי כעת מאוד עשתה לה טוב, היא התפעלה מכך שהעזתי לבקש ממנה סליחה אחרי זמן כה רב ואמרה לי עד כמה היא מעריכה זאת, לאחר מכן מחלה לי בלב שלם.

הסיפור כולו היה מרגש בצורה לא רגילה עבורי. התפעלתי מאוד כיצד פניתי להשם, והוא ענה לי מייד, וכן מהפגיעה שנפגעת; עד כמה היא הייתה מדודה. למדתי לא למהר ולשפוט את האנשים מסביבי, וזו הייתה עבורי חוויה עצומה.

בבוקר של יום שישי הייתי אמורה להתחיל לבשל לשבת, אך לא הייתי מסוגלת, עדיין הרצתי במוחי את פרטי השיחה וחשתי שנעשה לי עוול. לבסוף הפניתי את הכאב שלי לתפילה להשם. "ריבונו של עולם, בבקשה תסביר לי למה אני לא מצליחה להירגע מהשיחה הזו!" אמרתי את זה ממקום מאוד עמוק וכאוב, וכעבור דקות אחדות הרגשתי דחף לא מוסבר לגשת לארון ספרי הקודש. פתחתי את הדלת והוצאתי ספר שלא פתחתי מעודי, זה היה ספר על המצוות המעשיות. פתחתי אותו בלי לחשוב הרבה, ועיניי צדו מייד את המשפט הבא: "אם אתה רואה אדם שנפגע בחזוקה, ככל הנראה שאף הוא עשה דבר דומה למישהו אחר, כי הכול מדוד, ומידה כנגד מידה וכו'..."

נדהמתי ממראה עיניי. יכול להיות שזו התשובה שהשם עונה לי?

לפתע נזכרתי. נזכרתי כיצד בתחילת העבודה שלי כגננת בגן בנים, נפגשתי יום אחד עם אמא לילד שהתקשה לדבר. באותה שיחה עשיתי בדיוק את מה שעשתה לי המנהלת! זה קרה לפני ארבע שנים, אך באותם רגעים הזיכרון צף חי למולי כיצד האשמתי את האם ההיא

אחת הבנות שלי סובלת מבעיות של קושי וריכוז שהפכו להיות מאוד פופולאריים בזמן שלנו, אך במציאות ילדים אלו עוברים מסלול לא פשוט של קושי. על כל פנים, יום אחד הזמינה אותי מנהלת בית הספר לשיחה בנוגע לביתי. הבנתי מראש שהשיחה עומדת להיות סביב הקשיים הלימודיים שלה, אך לא ציפיתי כלל למה שקרה בפועל.

המנהלת האשימה אותי במצבה של ביתי, נתנה לי תחושה מאוד לא טובה עם האימהות שלי וטענה שהילדה לא מקבלת את כל מה שהיא זקוקה לו ממני.

יצאתי מהשיחה הזו פגועה ונסערת והתקשיתי להירגע. אני יודעת עד כמה אני משקיעה בילדה הזו, אוהבת אותה, עושה כל מה שאני יכולה למענה, כמה תפילות התפללתי עבורה... ועכשיו, האשמה כזו!

במשך כמה ימים המשכתי לחוש את הפגיעה בעוצמה ולא הצלחתי להירגע. אמנם באותה פגישה גם נאמרו לא מעט רעיונות מעשיים כיצד לעזור לבת שלי, אך הלב שלי לא הצליח להמשיך הלאה, וכל מה שהרגשתי היה תחושה של כאב על ההאשמה כלפיי, שלדעתי הייתה מאוד לא מוצדקת.

קטן עלי

מתפקידי, אך ברגע שהיא ראתה אותי כנראה נזכרה בטרואמה שעברה עליה. היא נאחזה בגננת בכל כוחה, פורצת שוב בצרחות, רועדת כולה ומפחדת מהאישה הנוראית שבאה לקחת אותה - אני...

למגינת ליבי בכל פעם שבאתי לקחת אותה המחזה חזר על עצמו. התינוקת לא יכלה כנראה לשכוח את העוול הנורא שנגרם לה, ופעם אחר פעם נאחזה בגננת בהיסטריה וסירבה לבוא איתי. זה אולי מצחיק להגיד את זה אבל... נעלבתי נורא. אני כל כך טובה עם ילדים, והכישלון הזה גרם לי להרגיש נורא.

בפעם הבאה שהלכתי לגן החלטתי פשוט להתפלל על זה. אולי זה נשמע כמו משהו קטן אבל לי הוא כאב מאוד. אז כל הדרך התפללתי להשם, וממש התחננתי שיעזור לי ויהפוך את לב התינוקת לטובה אליי.

כשהגעתי לגן קרה דבר מדהים! במקום להיאחז בגננת ולצרוח - התינוקת ניגשה אליי בשמחה, שמה את ידה בכף ידי ויחד יצאנו מהגן אל מול מבטה הנדהם של הגננת. התרגשתי כל כך, ובמיוחד שמחתי שהשם שמע את התפילה שלי, וכמובן שאמרתי נשמת כל חי שלוש פעמים!

התינוקת התחילה לחפש את אמא.

"מאמי? וור איז מאמי?" היא עברה מחדר לחדר כשרמת הפאניקה שלה גוברת מרגע לרגע. "מאמיייייי!" היא התחילה לצעוק ופתחה בבכי היסטרי ברגע שהבינה שמאמי לא נמצאת בשום מקום וכרגע יש לה רק... אותי...

ניסיתי להרגיע אותה בכל דרך אפשרית. בידיים, בעגלה, סיפור, מוצץ, בקבוק ושום דבר. התינוקת צורחת בהיסטריה ולא מסכימה להירגע בשום אופן. גם האחים שלה ניסו להרגיע אותה, אך מאומה לא עזר. התקשרתי לאמא שלה, אך היא לא התרגשה מהצרחות, "עוד מעט היא תירגע, אל תדאגי", עודדה אותי, אך התינוקת בשלה. לאורך כל השעות שבהן שמרתי עליה היא הפסיקה לבכות רק לדקות קצרות ולאחר מכן שוב נזכרה ופצחה בקונצרט מחודש של צרחות.

"קטן עליי" - זה לא היה... רק חיכיתי שהשכנה כבר תחזור ותגאל אותי ואת התינוקת מייסורינו. סוף סוף הגיעה השעה שמונה, ומאמי חזרה.

למחרת ניגשתי שוב לקחת את התינוקת מהגן כנדרש

שכנה יקרה ממוצא אמריקאי פנתה אליי והציעה לי לשמש בייביסיטר לילדים שלה בשעות הצהריים שבהן אני מסיימת את עבודתי. מכיוון שאני מאוד אוהבת ילדים וגם הייתי זקוקה לתוספת הפרנסה הסכמתי ברצון. התפקיד שלי היה לקחת את הילדים מהגנים השונים ולשמור עליהם בבית ואת התינוקת הקטנה הייתי לוקחת מהגן ומביאה אותה הביתה לזרועות אמא שכבר חזרה עד אז מהעבודה.

עשיתי את תפקידי בשמחה וכעבור מספר ימים שאלה אותי השכנה אם באופן חד פעמי אסכים להשאיר אותם אצלי יום אחד עד לשעה שמונה בערב.

"מה הבעיה?" חשבתי לעצמי, "אמנם אני עובדת משמונה בבוקר וכך יצא לי לעבוד משמונה עד שמונה, מצד שני מדובר רק ביום אחד ובהכנסה נחמדה נוספת, אז מה אכפת לי? קטן עליי!" אני עושה את זה בקלות. קטן עליי!"

וכך קיבלתי את על עצמי גם את היום המיוחד הזה והיה לי ברור שזה יהיה פשוט ביותר. לקחתי את הילדים כמו תמיד מהגן ושמרתי עליהם ויחד הלכנו לקחת את התינוקת מהגן. אך כשהזרנו הביתה ונכנסנו לבית

משהו קטן מהיער - א. שוב

זה היה באחד מליילי הסגר הקשים על שכונת רמות, הייתי די עייף ומכוס בעצמי. ואז אשתי ביקשה ממני בקשה שלא הייתי אופיינית למצב, לצאת עם הילד שלי בן ארבע לטיול שישתחרר קצת.

נסענו בכביש שומם אבא וכן עם מסכות וכפפות, הסיטואציה קדרה לי מדי, הבנתי שהמקום היחיד שנשאר שפוי זה היער למטה בשכונה.

וכך מצאתי את עצמי בלילה גשום מסתובב בין העצים עם הבן שלי בן ארבע. השבילים היו בוציים, אבל האויר היה נקי. באמצע שאנחנו הולכים פתאום הבן שלי מסתכל אלי ואומר לי משפט ילדותי תמים "אבא נכון אתה יודע את הדרך גם בחושך?" משפט כל כך פשוט. אבל משום מה הוא פילח בי.

אני עומד פה יום יום ומנסה לדבר עם האבא הגדול שלי, יש בשיחה בינינו כל כך הרבה חשבוניות, כל כך הרבה תחכום, פתאום לשמוע פה דיבור עם אבא הכי פשוט, עם כל כך הרבה אמון וביטחון, פתאום הבנתי שיש לי למה להתגעגע.

חזרתי הביתה והחלטתי שאני לוקח את זה לכיוון קצת שונה, למקום של המפגש שלי עם הילד שבי, שאולי אני יסיים גם אותו לקחת לטיול אמיתי וונה, מכיל ולא שיפוטי. הלוואי ונוזכה.

המכיר את מקומו - א. שרייבר

כל אחד אמור להתבונן על עצמו מי אני, מי הוא האני, שעושה מה שהוא עושה, או לא עושה, האם האני אינו כלום רק עשייה ופעולות, מצוות או עבירות חלילה, או שהאני יש לו זהות ומהות ותוכן אמיתי, שאני מכיר ויודע אותו, ומזדהה איתו, וזה בעצם מי שאני, והאני הזה עושה מה שהוא עושה או לא עושה, - הדרך לזהות מי אני, הוא למצוא את היחודיות שלי, את הצורה שאיתה הנפש שלי חיה, שאני שמח עם הצורה הזו, ואני מזדהה איתה, הייתי רוצה שכולם יהיו כך, בדרך כלל היחודיות הזו כבר נמצאת אצלי מאז ומתמיד, נוח לי איתה, אני לא מתאמץ בשבילה או מתעייף ממנה, אם אני מודע ליחודיות שלי ושמח איתה אני מזהה את עצמי איתה, זה מי שאני, ומהמקום הזה אני בא לעשות מה שאני עושה או לא לעשות, מהמקום הזה אני בקשר עם בני אדם, כשפוגשים אותי פוגשים את היחודיות שלי, זה מה שמדבר, זה מה שנוכח, מהמקום הזה אני בקשר עם השם יתברך, זה מה שהוא נטע בי, כך הוא רוצה אותי, שאני יבוא לפני עם האופי הזה.

הכרת הנפש נכונה מכילה שתי הפכים, מצד אחד אני מזכיר את השפלות שבי, והפחיתות שבי, ואני לא מתעלם או מתגנב לזה, ואדרבה מקיים תורה ומצוות ועובד את השם יתברך עם המקומות הנמוכים האלו, ומצד שני אני מזהה את העליונות שבי, את היחודיות שאני גאה בה, ושמח בה, ואת החלק אלוך שבקרבי אני מוצא דווקא כאן, - כאשר שני החלקים מופרדים זה מזה ועומדים כל אחד במקומו, אפשר לעבוד את השי"ת בשלמות, - ההכנה ליום הדין צריכה לכלול בתוכה לגלות את היצירה האלוקית שבקרבי ששמה אדם, ומכאן לבוא למשפט ולבקש רחמים לתקן עולם במלכות השי"ת, עולם הגדול בכללו, שזה הבריאה כולה, ובמובן הפרטי אני בעצמי, שהאדם הוא עולם קטן.

במדור זו יובאו פרקים מ'מיומנה' של לאה. בעלה התחיל לעסוק בתורתו של מוהר"ן מברסלב, וללכת בדרכו. והיא מנסה להתמודד, להתעניין, ואולי גם ללמוד. יש לה שני חברות; מירי - הליטאית שמנסה 'להזהיר' אותה, ופייג - חברת סלביה, שדווקא מעודדת אותה.

נקודות טובות

מקום, והיא לא יכלה לסבול את ההתנהלות הלא זריזה שלו שגררה איחורים קבועים. להעיר

לו היא כבר קלטה מזמן שזה לא יעזור. וגם ידעה: סייג לחכמה שתיקה. אבל משום מה במקום להרגיש חכמה היא פשוט סבלה מכאבי בטן מחרידים! כן! היא פשוט התפוצצה! ולא היה נראה שמשווא הולך להשתנות... עד שהחליטה גם היא לתת "צאנס" ל"טוב". היא באמת היתה זקוקה לזוכית מגדלת כדי לתפוס חתיכות של טוב, אבל היא אכן הצטיידה באחת כזו והחלה להשקיף, אבל באמת, ממקום אחר לחלוטין! והיא מצאה! ביום שני הוא אחר ב 5 דק' פחות מביים ראשון! צל"ש! כל היום היא חשבה רק על 5 דק' האלה! בשום אופן לא פזלה לכיוון 40 דק' איחור! וכך כל יום. יום אחד היה נס והוא הגיע בזמן! גם פה היה אסור לה לומר מילה, אבל לכוס הקפה שהכינה לו כשחזר היה מצורף שוקולד חגיג... אחרי שבוע יום אחד בעלה אומר לה: את יודעת, הזהירו אותי בכלל להגיע יותר בזמן... והיא פשוט הזדעזעה: מה? אתה? אבל ביום רביעי שעבר הגעת בזמן!..

***

בקיצור, היה מדהים!

בדרך חזור התלוחה אלינו גם שרי, מהבנין הסמוך. כל הדרך דיברנו על הדברים. לי כל הכיוון הזה היה חדש לגמרי. תמיד דיברו איתנו הפוך. שצריך לדרוש מעצמינו, ולבדוק, ולתקן את מה שטעון תיקון, וזה היה מאוד מעניין להתחיל לחשוב מכיוון הפוך לגמרי. מירי דוקא לא הבינה על מה התרגשות שלי. מה? זה חדש לך? היום כבר כולם מדברים בסגנון הזה! כל היועצים, המחנכים, במיוחד אלו שמתעסקים עם נוער נושר, הגישה הזו מאוד פופולרית היום!

מי שגרמה לשתינו להיות בהלם היתה דוקא שרי השקטה: "אתן יודעות מה המקור של כל זה? רבי נחמן מברסלב!"

"כן, לאה? באמת?" שאלה אותי מירי. נראה לי שאפילו בחושך יכלו לראות שהסקמתי. מה אני? דוברת ברסלב? מאיפה לי לדעת דברים כאלה? בסך הכל אני בעצמי מתמודדת עם בעל שבא עם רעיונות חדשים, ומבחוץ כבר מצפים ממני להבין ולדעת הכל!

"אה... באמת שאין לי מושג... בשבילי זה רעיון חדש לגמרי... את רואה? כנראה אני לא כזו ברסלביט..."

"עוד לא... לא ויתרה לאה.."

שרי המשיכה: "אני לא יודעת אם גב' בריקמן בעצמה יודעת את המקור לדבריה, אתן מבינות שאנשים בדורנו כבר פיתחו את הרעיונות ושכללו... אבל המקור של הרעיון הוא 'תורה' מליקוטי מוהר"ן שנקראית "אזמרה"

דוקא המושג הזה צילצל היטב באוזני. אבל ממש לא ידעתי להסבירו או לקשרו לכאן.

"מעניין... אמרתי"

"באמת מעניין" אמרה גם מירי.

הבטחתי לברר את העניין.

לא חשבתי שמערב אמהות בב"ס של הבנות יהיה לי למלא שני דפים בזמן, אבל כך זה התגלגל...

לאירועים מהסוג הזה אני רגילה ללכת יחד עם מירי שכנתי, וכך יצאנו אתמול לכיוון בית הספר.

בתחילה דיברה המנהלת, ואחר כך דיברה גברת בריקמן. היא מטפלת רגשית בשיטת ה"טוב". היא דיברה על השיטה שלה והיה פשוט מרתק! הרעיון היה לכאורה נשמע פשוט ואולי אפילו שטחי, אבל כשהיא העמיקה בעניין וגם הביאה דוגמאות מהחיים - זה פשוט מאלף! עיקר השיטה זה להתמקד בטוב, בכל דבר, בכל אדם, בכל תחום, בכל מקרה שקורה לנו, בכל מה שסובב אותנו, וכמובן כולל גם אותנו עצמינו, על כל דבר אפשר להסתכל טוב, או לא טוב, או קצת טוב, וכו'.

עיקר החכמה זה מתי שנתקלים בדבר \ התנהגות שניראים בעצם שליליים ולראות את זה בעדשה חיובית. למצוא את הנקודה הטובה אפילו אם היא קטנה ושולית, ולהתמקד דווקא בה. היא טוענת שזה לא רק בשביל שיהיה לנו יותר "נחמד" לראות את הכל ורוד מסביב, אלא זה באמת מושיע על הדבר שיהיה יותר ויותר טוב.

***

דוגמאות? הנה:

מאוד רציני להספיק לאפות היום עוגה לגיטתי הולדת - כך סיפרה על אישה אחת - ולא הגעתי לזה! הרגשתי מתוסכלת, מאוכזבת מעצמי, אבל אז החלטתי להסתכל על מה שכן עשיתי היום: קודם כל טיפלתי בילדים, הכנתי לבעלי ארוחה מזינה, התפללתי שחירתי, עשיתי כביסות, הייתי לשכנה... אם אתחיל לפרט אוכל למלא דף שלם במה שעשיתי היום. איך זה שכ"כ בקלות אני נתפסת בנקודה של ה"לא" ויכולה להיות בדיכאון מהדבר הנוסף שרציתי ולא הצלחתי?

ילד אחד בן 10 שהיה כל כך מבולגן! תמיד, אבל תמיד! החפצים שלו, הבגדים שלו, וכל מה שהיה במגע איתו, ישארו אחריו על הריצפה או בכל מקום אחר מלבד במקומם הראוי להם! מה לא ניסתה איתו אמה שלו, מבצעים, עונשים, הסברים, שום כלום! עד ששמעה על השיטה הזו והחליטה ליישם, זה היה לה קשה, אבל היא היתה עקשנית. בכל יום היתה הופכת את העולם כדי למצוא דבר אחד שהיה בידי וכן איכשהו נשאר במקום, לפחות כמעט, אפילו היה זה מגן אחד שהגיע בנס למגירת הנעלים ולא משנה בכלל שזן נוגו ובאלגנטיות על הספה בסלון, היא פשוט נעמדה מול המגירה והתמוגגה מנחת ומשמחה! היא קראה גם לבן שלה, והרעיפה על ראשו שירות ותשבחות, גם סיפרה לבעלה בהתרגשות, שיהיה גם לו נחת מהילד! ומה נראה לכם, ממחר הוא נהיה הילד המסודר בבית? ממש לא! אבל המגן השני היה תוך דקה מונח גם הוא במגירה, ולמחרת היא מצאה זוג גרביים שלו בתוך סל הכביסה!

לאישה אחת היה מאוד קשה עם העובדה שבעלה מאחר כמעט בקביעות לכולל. היא הרי תמיד מגיעה בדיוק בזמן לכל